KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 50 grošev

Leto V. CELOVEC, 13. maja 1949 Številka 19

Blokada Berlina ukinjena

Zapadne sile podpisale novo nemško ustavo

Kratek čas po ukinitvi berlinske blokade in protiblokade — v četrtek 12. maja — bodo zapadne zaveznice uradno podpisale odobritev nove zapadnonemške ustave. Zapadni vojaški guvernerji bodo podpisali to odobrenje v Berlinu.

Po desetih mesecih blokade so Berlinčani sprejeli vest o njeni ukinitvi s prepričanjem, da se bo končno vse gladko izteklo. Sovjetske odredbe in odredbe zapadnih velesil glede ukinitve blokade se vse strinjajo. Manjše razlike v mnenjih glede tehničnih podrobnosti je bilo lahko premostiti. Nemški uradniki iz vzhodnega in zapadnega predela so se že sestali, prvič po lanskem novembru, ko se je razcepila mestna uprava. Na svojem prvem sestanku so razpravljali o tem, kdaj bodo zopet uvedli cestno razsvetljavo. Trgovine v zapadnem predelu mesta, ki prodajajo tkanine in drugo blago, uvoženo iz zapadne Nemčije, so znižale cene za 10%. V sovjetskem predelu pa je gospodarska komisija naznanila, da je sedaj mogoče dobiti brez nakaznic nekatere vrste tkanin, porcelan, pnevmatike, pohištvo in radijske aparate. General Clay, ameriški vojaški guverner, ki bo v kratkem zapustil svoje mesto, je dejal, da sovjetski predel zaradi novih dogodkov ne bo imel neposrednih koristi od Marshallovega načrta. Vsa trgovina se bo vršila kot enostavna zamenjava in v tem procesu bo brez dvoma Vzhod deležen blaga iz Marshallovega načrta.

Berlinski zračni most je stal britanskega finančnega ministra v proračunskem letu, ki se je končalo 31. marca, 5 milijonov 850 tisoč funtov. Na teden so znašali stroški 200.000 funtov. Stroške v nemških markah nosi nemško gospodarstvo. Da jih more kriti, so uvedli posebne davke.

V Ženevi je zasedala Gospodarska komisija za Evropo. Ob tej priliki je govoril državam-članicam Marshallovega načrta ameriški „potujoči poslanik“ g. A. Harriman. Izrazil je željo Amerike po povečanih trgovinskih zvezah z vzhodno Evropo. Sovjetski zastopnik Arutiunian mu je odgovoril, da bo Sovjetska zveza napravila vse za povečanje trgovine vzhodnih držav z Zapadom.

Sovjetsko odposlanstvo se je pritoževalo, da so vzhodne države pripravljene trgovati v večji meri z Zapadom in da je Zapad uvedel omejitve v trgovini z Vzhodom. Veliko Britanijo je zastopal g. Mayhew, ki je omenil, da hoče sovjetsko odposlanstvo prikazati odvišno blago v vzhodnih državah „kot neko vrsto Stalinove pomoči Zapadni Evropi.“ Mayhew je zaključil: „Če bi imeli načrt Stalinove pomoči, bi bil to znak neke vrste političnega zbližanja, ki bi bilo zelo koristno za evropsko obnovo.“

Istočasno pa je moskovski radio v angleškem jeziku govoril o sodelovanju Sovjetske zveze z različnimi gospodarskimi sistemi Britanije in Združenih držav, ki je „ne le možno, ampak tudi zelo potrebno za dosego miru.“ Dalje je govoril poročevalec moskovskega radia: „Proti-Hitlerjeva zveza treh velesil je dala narodom sijajne dokaze plodonosnega sodelovanja različnih gospodarskih sistemov med vojno in če moreta dva različna sistema sodelovati v vojni, potem lahko še veliko lažje sodelujeta v miru.“

Avstrijsko vprašanje v Parizu

Zastopniki štirih zunanjih ministrov, ki se bavijo z vprašanjem avstrijske mirovne pogodbe so sklenili, da preložijo svoje razgovore. Sporazumeli so se, da se bodo zopet sestali najkasneje do 25. junija.

Medtem, ko se pripravljajo v Parizu na konferenco štirih zunanjih ministrov, govorijo v dobro poučenih krogih o povečanju dnevnega reda te konference. Domneve, da bodo na željo treh zapadnih velesil stavili na dnevni red pariške konference tudi avstrijsko vprašanje, so se med tem več ali manj potrdile.

Nova nemška država

Ko so v nedeljo malo pred polnočjo sprejeli „osnovni zakon“, ustavo za zapadnonemške cone, je nastala nova zapadnonemška republika. To se je zgodilo skoraj natančno štiri leta po brezpogojni kapitulaciji nacistične Nemčije. Ustava se zaenkrat omejuje na zapadnonemške cone, toda predvideva možno udeležbo vse Nemčije. Ustavo so sprejeli po tretjem in zadnjem čitanju pred ustavodajno skupščino v Bonnu s 53 glasovi proti 12 glasovom.

Proti ustavi sta glasovala dva komunistična odposlanca, šest poslancev bavarske krščanske zveze (Bavarska je zastopana v ustavodajni skupščini s 13 poslanci) in dva poslanca Nižje Saške. Tudi dva poslanca katoliške osrednje stranke sta glasovala proti ustavi, ker se ne strinjata s členi, ki se nanašajo na vzgojo.

Komunistični voditelj Max Reimann je izjavil pred skupščino, da bo morala pristati na pogajanja z zastopniki sovjetske cone „v teku nekaj tednov“.

Tudi bavarski opozicijski poslanci so podali pred glasovanjem izjavo, v kateri izjavljajo lojalnost ideji nemške skupnosti in da je novoustanovljena zvezna republika prvi korak na poti do tega cilja. Zaradi tega se bodo pokorili sklepu večine. Glasovali pa bodo proti stvari, ker smatrajo, da ustava ne zadošča zahtevam, ki jih poslanci bavarske krščanske zveze smatrajo za neobhodno potrebne za samovlado različnih dežel. Tudi zastopniki krščanskih demokratov, socialistov in liberalcev so v svojih izjavah izrekli svoje odobrenje Bonske ustave.

Delo skupščine pa s tem ni končano. Izdelati mora še zakon o volitvah, katerega morajo spreminiti na zahtevo vojaških guvernerjev in izbrati morajo prestolnico zvezne republike. Vse to delo pa bo končano v nekaj dneh.

Nova zapadnonemška ustava, ki jo imenujejo „osnovni zakon“, je prirejena tako, da jo lahko brez nadaljnjega uporabijo za vso Nemčijo, če pride do sporazuma pri konferenci štirih zunanjih ministrov.

Evropski obnovitveni načrt in bodočnost Evrope

Drugo leto evropskega obnovitvenega načrta pomeni novo fazo ameriške gospodarske pomoči Evropi. Iz prvega obdobja nujne pomoči, v katerem je Uprava za gospodarsko sodelovanje pošiljala bistveno važne dobrine in nujno potrebno blago, da z njimi prepreči gospodarski polom in lakoto, smo sedaj prešli v obdobje „pomoči za bodočnost“, to se pravi v tvorno dobo v pravem pomenu besede. V prvem letu je Uprava za gospodarsko sodelovanje dobivala vedno več prošenj za industrijske in poljedelske stroje. To je kazalo potrebo, pa tudi zmožnost Evrope, da si obnovi svoje gospodarstvo. Na ta način bo Evropa ob koncu Marshallovega načrta lahko samostojno delovala. Dotok teh prošenj, ki jih je Uprava za gospodarsko sodelovanje pretehtala in jim ugodila, je dosegel svoj višek v lanskem novembru. Sedaj ob prehodu iz prve faze v drugo pa se je pojavila nova ovira, ki utegne znatno zavirati povečanje evropske proizvodnje: pomanjkanje električne sile.

V Združenih državah je zmogljivost mehanske energije tolikšna, da pride na vsakega delavca 6—7 HP (konjskih sil), na Angleškem 3 HP, v Evropi pa le 2 konjski sili.

Da odpravi te pomanjkljivosti, je Uprava za gospodarsko sodelovanje v svojem načrtu za povečanje evropske industrije določila ogromne vsote za nakup strojev in industrijske opreme. Na podlagi predvidenih potreb raznih držav se je znesek za te dobave v drugem letu načrta povečal za 250 milijonov dolarjev ,to se pravi, da je skoraj za polovico večji od lanskega leta.

Na področju poljedelstva predvideva novi načrt izboljšanje poljedelskih strojev, večjo uporabo umetnih gnojil, izboljšanje nasadov in pašnikov in povečanje živinoreje.

Industrija

Uprava za gospodarsko sodelovanje bo v bodoče navezala tudi tesnejše in stalne stike z ameriškimi industrijalci, da bi na ta način izboljšala in dala več poleta svojemu načrtu za povečanje evropske industrije. Če bo potrebno, bo sestavila tudi odbor iz predstavnikov poslovnega sveta, ki bodo stalno v stiku z zastopniki Uprave za gospodarsko sodelovanje in bodo pojasnjevali stališče zasebnih industrij do posameznih problemov ter bodo pomagali reševati tehnična vprašanja pri nakupih in prodaji dobrin ter materiala za evropske države.

Tudi mala industrija bo tesno sodelovala z Upravo za gospodarsko sodelovanje. V teku je poseben zakonski osnutek, po katerem bo prišel tudi zastopnik male industrije med osebje, ki je neposredno odgovorno upravniku Hoffmanu. Poleg tega misli Uprava poslati v evropske države, članice Marshallovega načrta, skupino strokovnjakov, ki bodo poenotili postopek za izvoz in uvoz na splošno. Tako se bodo vsi trgovski posli v okviru Evropskega obnovitvenega načrta razvijali mnogo hitreje.

Prevozi

V začetku je pomanjkanje prevoznih sredstev najresneje oviralo razdeljevanje blaga, ki je prispelo iz Amerike na podlagi evropskega obnovitvenega načrta. Pogosto so ogromne količine blaga ležale po evropskih pristaniščih, ker ni bilo avtomobilov ali vlakov, da bi ga razvozili v kraje, kamor je bilo namenjeno.

Danes je ta nevšečnost že v precejšnji meri odstranjena po zaslugi Marshallovega načrta, ki je že v prvem letu nakazal 150 milijonov dolarjev za dobavo kamionov, tovornih vagonov in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Višje plače in višje cene v Avstriji

Avstrijski delavci bodo zelo verjetno dobili svoje plače povišane za približno 9%, toda obenem se bodo morali sprijazniti z višjimi cenami živil. Te spremembe so predvidene v novem načrtu za cene in plače, o katerem sedaj razpravljajo.

Ta načrt je zamišljen iz vidika, da krije primanjkljaj v avstrijskem proračunu, ki znaša 2 milijardi 200 milijonov šilingov. Po tem načrtu tudi predvidevajo, da bodo lahko povišali ceno kruha, moke, mleka, sladkorja in svinjine. Cene teh živil so bile do sedaj nižje, kakor pa njihovi prvotni proizvodni stroški, ker je država plačevala del proizvodnih stroškov. Sedaj pa bo ta pomoč ukinjena.

Zelo verjetno je, da se bodo povišale cene poštnine in prometnih sredstev, med drugimi tudi železnic in cestnih železnic. Verjetno se bodo dvignile tudi cene električnega toka.

Na drugi strani pa bodo imeli korist sloji prebivalstva v nižjem plačilnem razredu zaradi znižanih odbitkov pri plačah in zaradi znižanega dohodninskega davka. Pravijo, da je novi načrt edina možnost, da se izogne država inflaciji. Sedanji sporazum glede plač in cen je stopil v veljavo lansko leto septembra meseca. Sedaj bodo nadomestili ta sporazum z novim in avstrijska vlada bo razpravljala o tem najnovejšem načrtu glede plač in cen. Tekom zadnjih dni so razpravljali o tem zastopniki delojemalcev in delodajalcev in druge na tem zainteresirane stranke.

Kakor poročajo z Dunaja, so na konferenci sindikalne zveze po podrobni debati odobrili pogajanja za izravnavo državnega proračuna. V resoluciji, katero je sprejela pretežna večina, so izrazili, da bodo pomenile sklenjene ureditve plač in mezd znosno podlago le v slučaju, da doprinesejo svoj delež k tej ureditvi vsi krogi avstrijskega naroda ter na ta način dosežejo končnoveljavno izboljšanje narodnega gospodarstva. Sindikalna zveza pa se bo zoperstavila vsakemu zvišanju cen.

Medtem, ko je pretežna večina delavcev na Dunaju mirno sprejela vest o novi ureditvi plač in cen in vršila svoje delo nemoteno dalje, pa so delavci iz USIA-podjetij, ki so pod sovjetsko upravo, poizkusili povzročiti stavke in nemire.

Politični pregled

NEMČIJA

Nemški socialistični list „Hannoversche Presse“ poroča, da objavljajo v po Sovjetih zasedeni vzhodni Nemčiji sezname delavcev, ki so bili kaznovani v smislu naredbe o delu iz leta 1947, katero so izdale sovjetske oblasti v sporazumu s komunistično svobodno nemško sindikalno zvezo. Navedeni list poroča, da so v teh seznamih navedene tudi sledeče kazni:

Delavcu, pri katerem so našli v predalu električno žarnico, so odvzeli dva obroka cigaret in enodnevno nagrado v naravi. Drugemu, ki si je pridobil na nedovoljen način dvojni kupon za kosilo, so odvzeli 6 obrokov cigaret. Delavcu, ki se je nespodobno obnašal proti delovni policiji, so odvzeli en obrok cigaret.

Izstop ali izključitev iz komunistične enotne socialistične stranke se smatra za pregrešek proti delu. Delavca ne ščitijo sindikalne organizacije, ker skrbijo te le za prisilno izvajanje zakonov in ne obrambo pravic delavcev.

JUGOSLAVIJA

V beograjskem časopisu „Borba“ z dne 23. aprila letošnjega leta najdemo članek v odgovor moskovskemu komentatorju Kozlovu na njegove obtožbe, „češ da izvajajo v Jugoslaviji nesramno kampanjo proti sovjetskim strokovnjakom“.

Članek v „Borbi“ najprej izraža zahvalo sovjetskim strokovnjakom za pomoč, ki so jo nudili Jugoslaviji pri obnovi in pri organiziranju njenega gospodarstva, toda dalje pravi „Borba“: „Jugoslovanski narodi si ne morejo dovoliti, da bi Sovjeti prikazali to pomoč kot velikodušen dar, ker je Jugoslavija dobro plačala sovjetske strokovnjake za njihovo delo in jim sicer tudi v vseh drugih pogledih nudila prednosti.“

„Sovjetski strokovnjaki, ki so gradili most „Rdeče armade“, piše „Borba“, „so dobivali 50.000 dinarjev plače na mesec. Vodja gradbe je dobil 50.000 dinarjev na mesec, glavni inženir 45.000 din, pomožni ravnatelj 30.000 din, pomožni glavni inženir 26.000 din, ravnatelj dobav 25.000, glavni računovodja 25.000, glavni tehnik 22.000 din, načelniki drugih oddelkov po 22.000 din na mesec. Drugi sovjetski strokovnjaki so dobivali iste plače, kakor bi jih dobili v Sovjetski zvezi in poleg tega 15% doklad, toda njihove plače niso mogle biti nižje kakor plače uradnikov v enakih sovjetskih uradih v Beogradu, kar pomeni, da so bile njihove plače znatno višje kakor pa plače, ki so jih imeli jugoslovanski strokovnjaki.“

„Ministrstvo za telekomunikacije“, nadaljuje „Borba“, „je imelo v službi več sovjetskih strokovnjakov. Sidelnikov je dobival 26.325 din na mesec, Bulankov 16.500 din, Novokreščenkov 18.750 in Naniev 14.100 din na mesec. Plače drugih sovjetskih strokovnjakov v drugih ministrstvih so bile med 9000 do 26.000 din na mesec. Vkljub vsemu temu pa to ni vse, kar so sovjetski strokovnjaki dobivali. Vsi so imeli prosta, udobna stanovanja, popolnoma opremljena do zadnje malenkosti, večinoma v vilah. Za nekatera stanovanja so morali nakupiti posebno pohištvo. Imeli so radijske aparate, telefone, avtomobile, služkinje, zdravniško pomoč, kurjavo in elektriko — vse zastonj. Po enem letu dela so dobili trinajsto plačo.“

„Kot lahko vsakdo vidi“, zaključuje „Borba“, „so bili sovjetski strokovnjaki zelo dobro plačani za svoje delo.“

ČESKOSLOVASKA

Češkoslovaška vlada ne objavlja več števila nezaposlenih. Poročila iz Prage javljajo, da je vlada izdala ukaz, ki prepoveduje tvrdkam odpust delavcev.

Zaradi pomanjkanja surovin dobiva 90.000 ljudi in sicer samo v praškem okrožju podporo za brezposelne. Poročeni dobivajo 2000 kron, neporočeni 1200 kron na mesec.

MADŽARSKA

Po madžarski naredbi št. 6660/1948 lahko vsak komunistični službodajalec odpusti „protidemokratičnega““ nameščenca. Uradniki, ki so odpuščeni, nimajo pravice priziva na kako sodnijo.

Sovjetska zveza in uporaba veta

Od dneva, ko so se Lenin, Trocki in peščica njihovih pristašev polastili oblasti v Sovjetski zvezi, je postal sovjetski komunizem nadvlada manjšine nad večino. Po večletnem izvajanju vzgojnega načrta so danes iz večine v Sovjetski zvezi volili za nadaljevanje sedanje oblike vlade in za Stalina, čeprav si obenem želijo več kot kako spremembo sistema.

Povsem drugače pa je s satelitskimi državami. Tu v teh državah bi državljani, ako bi lahko pristopali svobodno k volitvam, prav gotovo otresli raz sebe jarem totalitarizma. To je dovedlo komuniste, da so se vsepovsod, kjer so prišli do oblasti, spretno izognili vsakemu izpraševanju volilcev, izvzemši tedaj, ko so bili gotovi, da zamorejo že v naprej določiti rezultate volitev. To se je zgodilo takrat, ko so komunisti hoteli zabraniti svobodne volitve v Češkoslovaški in ko so organizirali državni udar.

Pod tem vidikom je čisto naravno, da se sovjetski blok pri UNO trdovratno protivi vsakemu poizkusu spremembe veta. Veto je posebno orožje v sovjetskih rokah, ki jih usposablja, da vladajo s svojo manjšino v tem mednarodnem sodišču. In dokler bodo to orožje držali krepko v svoji pesti proti tej organizaciji, ne bo ta zmogla prav ničesar drugega kakor le govoriti. Povsem pojmljivo je, da ni tako 46 glasov proti 6 za spremembo veta prav ničesar pomenilo. Predstavniki sovjetskega bloka zatrjujejo, da brez veta tudi UNO-a ni. Temu bi se ravnotako lahko oporeklo, da UNO-a ni, dokler se veto uporablja kot sedaj.

Evropski obnovitveni načrt in bodočnost Evrope

(Nadaljevanje s 1. strani)

drugih prevoznih sredstev. Stanje prevoznih sredstev se je tako naglo izboljšalo, da je za drugo leto predvidenih le 40 milijonov dolarjev v ta namen. Mnogo vozil pa še pride, ki so bila naročena še na račun lanskega nakazila. S temi dobavami in z domačo proizvodnjo je upati, da bo potreba po prevoznih sredstvih v Evropi popolnoma krita.

Evropski obnovitveni načrt bo po svojem programu do leta 1952 dobavil Evropi 1 milijon avtomobilov. Poleg tega pa bo mogoče z napravami in surovinami, ki jih bo preskrbel evropski obnovitveni načrt, odpraviti tudi pomanjkanje železniških vagonov. Popravljene bodo tudi vse železniške proge, ki doslej še niso v prometu. Nekatere številke nam bodo pojasnile, v koliko se je izboljšal cestni promet. Na Holandskem je danes 34.000 prevoznih avtomobilov, leta 1938 jih je bilo 28.000, leta 1945 pa samo 8000. Francija je s pomočjo surovin, ki jih je prejela na podlagi evropskega obnovitvenega načrta, izdelala leta 1948 177.346 tovornih avtomobilov, leta 1938 pa le 71.000.

Evropske železnice pa imajo še vedno 10% manj vagonov, kot so jih imele pred vojno. Toda obseg prometa je že presegel predvojno doba. Izdatna pomoč Marshallovega načrta na tem področju se omejuje le na dobave tovarniških naprav in surovin. Samo Francija je dobila 2500 vagonov, ki so jih zgradili v Združenih državah.

Na splošno lahko rečemo, da je vprašanje prevoznih sredstev in razdeljevanja blaga Marshallovega načrta rešeno na vsej evropski celini.

Prehrana

V drugem letu bo evropski obnovitveni načrt dobavljal hrano tako, da prejme vsak človek na dan 2700 kalorij. To se pravi, da je raven naše prehrane še prav malo nižja od predvojne prehrane. Glavni živili sta kruh in krompir. Uspeh Marshallovega načrta na tem področju se bo najjasneje pokazal, ko bo odpravljeno racioniranje živil in s tem tudi živilske nakaznice. Dočim pa bo v nekaterih državah še primanjkovalo mesa, mlečnih proizvodov ter maščob. Marshallov načrt ne namerava zmanjšati količin živil, ki jih bo dobavil letos Evropi, in sicer iz dveh razlogov. Prvič zato, ker se je prebivalstvo v Evropi povečalo za 10% z ozirom na predvojno stanje. Drugič pa zato, ker evropske države uvažajo eno tretjino živil za svojo potrebo iz tujine.

Električna sila

Osnovno vprašanje Marshallovega načrta v drugem letu bo občutno pomanjkanje električne sile v Evropi. Da čimprej odstrani te težave, je Uprava za gospodarsko sodelovanje odobrila izvedbo štirih novih načrtov, ki bodo stali okrog 19 milijonov dolarjev.

Prvi načrt predvideva zgraditev nove termične 50.000 Kw električne centrale v Genovi. Stroški bodo znašali 6 milijonov dolarjev. Drugi načrt predvideva zgraditev termične 60.000 Kw električne centrale v Palermu, ki bo stala 4,800.000 dolarjev. Ostala dva načrta se nanašata na zgraditev 60.000 Kw električne centrale na Danskem za 5,700.000 dolarjev in 124.000 Kw centrale na Holandskem. Stroški bodo znašali 3,265.000 dolarjev. Trenutno se mudi v Združenih državah tudi komisija 26 inženirjev iz 9 evropskih držav, kjer proučuje skupno z ameriškimi strokovnjaki, kako bi bolje vzporedili evropska električna omrežja, da bi bila proizvodnja in razdeljevanje električnega toka uspešnejša.

Sporazumi o valutnih kompenzacijah

Sporazum o valutnih kompenzacijah, ki so ga v oktobru sklenile države Marshallovega načrta, je nedvomno eden izmed najvažnejših korakov proti neodvisnosti Evrope od ameriške pomoči v dolarjih. V prvih petih mesecih od oktobra do letošnjega februarja je sporazum urejeval vso medevropsko trgovino, ki je dosegla obseg v vrednosti 441 milijonov dolarjev. Sporazum je popolnoma uspel. Obseg je za 10% višji, kot pa je bilo predvideno. To kaže vzpodbudni vpliv dogovora o medcelinski trgovini kakor tudi napredek evropske gospodarske obnove ter zmanjšani dolarski primanjkljaj v proračunih raznih držav Marshallovega načrta.

Kaj je bistvo sporazuma? Uprava za gospodarsko sodelovanje pomaga državam dolžnicam, da plačajo svoj dolg državam upnicam v njihovi valuti po kompenzacijskem sistemu pri Banki za mednarodna plačila s sedežem v Švici.

Ta postopek med državami upnicami in državami dolžnicami, ki ga jamči s kritjem Uprava za gospodarsko sodelovanje, je najboljše sredstvo za povečanje trgovskih izmenjav med državami članicami Marshallovega načrta.

Bitka na radijskih valovih

Pred monakovsko krizo so bile samo tri dežele, ki so oddajale po radiu program v tujih jezikih: Rusija, Italija in Nemčija. Danes pa tekmuje med seboj 50 narodov v svojih radijskih oddajah za druge evropske narode. Samo londonski BBC oddaja danes posebne programe za vse evropske dežele, razen za Švico, v 24 jezikih — med njimi tudi v ruščini.

Sovjetska zveza ima 20 dnevnih radijskih oddaj v tujih jezikih, Združene države 14, Češkoslovaška 13, Francija 13, Jugoslavija 13, Italija 12, Kanada 10, Poljska 10, Bolgarija 9, Romunija 8, Turčija 8, Španija 8, Albanija 8 in Grčija 7. Razmere na radijskih valovih se že približujejo razmeram v norišnici. Da ima vsaka dežela svoj babilonski stolp, je zadeva mednarodnega prestiža — kakor trgovec, ki hoče imeti svojo izložbo boljše razsvetljeno od soseda.

Albanija trdovratno vztraja na tujejezičnih radijskih oddajah na slabotnih oddajnih postajah, katerih pa ne more nihče slišati. Grčija, ki redkokdaj zadovolji svoje domače poslušalce z dobrim programom, vztraja trdovratno na tem, da se njeno šepetanje sliši zunaj njenih mejá.

50 dežel pošilja v eter vsak teden 40 milijonov 500 tisoč besed, kar je petkrat toliko, kot jih vsebuje celo sv. pismo. In to povrhu vsega, kar oddajajo po radiu za svoje domače poslušalce. Vsa tekma je zavzela sedaj tak obseg, da nekatere države ne poizkušajo oddajati po radiu oddaje samo v glavnih evropskih jezikih, ampak tudi v „podjezikih“, kot n. pr. v macedonščini.

Poleg vsega tega je v obratu najmanj 6 takozvanih „svobodnih“ radijskih postaj. Te so verjetno „podtalne“ oddajne postaje, ki jih vodijo uporniške manjšine različnih držav. Zelo verjetno so te radijske postaje prevozne, ki lahko prenehajo z oddajanjem v slučaju nevarnosti, a se kmalu pojavijo zopet kje drugje. Ena taka postaja rovari proti Titu v Jugoslaviji. Druga se bori za neodvisno baskovsko državo proti Francu v Španiji.

Glavni gospodar v zraku pa je še vedno BBC. Razmeroma je danes manj poslušalcev BBC-ja, kakor pa jih je bilo med vojno, ko so narodi pod nacistično oblastjo bili popolnoma odvisni od Londona za svoje vesti in za moralno moč. Vkljub temu pa prihaja še danes ena četrtina vseh pisem, ki jih dobiva BBC glede nemških radijskih oddaj, iz ruske cone Nemčije.

Vkljub vsemu odsvetovanju je po vseh evropskih državah mnogo ljudi, ki stalno poslušajo BBC in po vseh vzhodnoevropskih državah, razen v Rusiji, vodijo zaupniki liste z imeni ljudi, ki stalno poslušajo BBC in pošiljajo svoje kritike in opombe glede njegovih oddaj. Odkar je bil izvršen češkoslovaški državni udar, se je število ljudi, ki poslušajo London, povečalo nad en milijon — to je pokazala preiskava češkoslovaške vlade. Več kakor polovica radijskih poslušalcev na Madžarskem posluša stalno BBC.

Med najbolj uspelimi oddajami BBC za tuje dežele so tečaji angleškega jezika. Zaradi tega se je po evropskih državah število prebivalcev, ki se učé angleščine, po vojni zelo povečalo.

BBC zaposluje več kakor 800 ljudi 24 narodnosti samo v svojih oddelkih za evropsko službo. Poleg tega so še radijske oddaje za prekomorske dežele, tako da oddaja londonski BBC za inozemstvo vsega skupaj 740 ur na teden, kar pomeni več kot dvakrat toliko, kakor katera koli druga država.

Zanimive spremembe v moskovski radijski propagandi

Od lanskega leta so se izvršile pomembne spremembe pri moskovskih radijskih oddajah v tujih jezikih. Tako so n. pr. maja meseca 1948 oddajali na teden v albanščini 3 in pol ure, letošnjega aprila pa so povečali oddaje v albanščini na pet in pol ur. V srbohrvaščini in slovenščini so lani spomladi oddajali 13 ur in en četrt, letos pa oddajajo samo v slovenščini 7 ur, 18 in pol ur v srbohrvaščini in 3 in pol ure v macedonščini.

Na splošno so se vse oddaje v tujih jezikih iz Moskve povečale za nekaj ur na teden. V ostalem so najbolj povečali oddaje za Romunijo, katere so povečali za štiri ure in pol. Ukinili so v marcu oddaje v hindustanščini in že v januarju v judovskem jeziku.

„Alpenland“ pod vodstvom BBC

Kakor poroča APA (Austria Presse Agentur), bo pričela radijska postaja „Alpenland“, ki je najmočnejša radijska postaja Srednje Evrope, prinašati od 15. maja dalje v povečanem obsegu oddaje v italijanščini, madžarščini, romunščini, angleščini, slovenščini, srbohrvaščini in v drugih jezikih.

Radijska postaja „Alpenland“ je sedaj kot nemška imovina v Avstriji pod vodstvom britanske Broadcasting Corporation (BBC).

Propaganda in dejstva za železno zaveso

„New York Times“ je pred kratkim objavil članek, v katerem razčlenjuje podatke, ki jih navaja poročilo moskovskega mestnega sveta. Zaključki so zelo značilni.

List pravi, da sledi iz poročila moskovskega mestnega sveta, da predvideva letošnji gradbeni načrt zidanje novih stanovanjskih hiš na površini 378.000 kv. m. Ta znesek presega lanskoletnega za 49%. Ti dve številki nam povesta, da so v letu 1948 zavzemale nove zgradbe površino 254.000 kv. m.

Če upoštevamo, da je za enodružinsko stanovanjsko hišo potrebnih 50 m² površine, lahko sklepamo, da so z lanskoletno gradnjo preskrbeli stanovanja za 4500 družin. In to za Moskvo, ki šteje več kot 4 milijone prebivalcev in ki je bila med vojno občutno poškodovana! Če bi bili mi v Združenih državah gradili stanovanjske hiše v istem sorazmerju s številom prebivalstva, bi bili dozidali v letu 1948 190.000 stanovanj, to je le eno petino onih, ki smo jih dejansko zgradili.

Neka druga izjava poročila moskovskega mestnega sveta pravi: „To leto bomo uporabili za napeljavo plina v 45.000 stanovanj in za položitev 290 km cevi 511 milijonov rubljev.“

Zdi se, da je za dobavo plina 45.000 družinam položitev 290 km cevi nekoliko pretirana. Ni nam mogoče ugotoviti, v koliko tvori ta cevovod del splošnega obnovitvenega in gradbenega načrta.

Domnevajo, da gre polovica predvidenega zneska za položitev cevi, druga polovica pa za napeljavo plina v 45.000 stanovanjih.

Težko bi bilo določiti sorazmerno vrednost dolarja in rublja, če se ne bi zatekli k skupnemu imenovalcu — k delu. Kolikor je znano, znaša v Sovjetski zvezi povprečna delavska mezda 550 rubljev na mesec. Če torej vzamemo to za podlago in v domnevi, da so porabili polovico od 511 milijonov rubljev za napeljavo plina v 45.000 stanovanj, bi znašal strošek za vsako stanovanje 5675 rubljev. Ta znesek bi zaslužil delavec v desetih mesecih. Na podlagi delavskih mezd v Združenih državah bi v tem razdobju zaslužil 2.300 dolarjev. Iz tega bi lahko izvajali zaključek, da bi napeljava plina v 100 stanovanj stala 230.000 dolarjev, kar je za nas bajna vsota, ki dá sklepati ali na nezmožnost ali pa na zelo težke življenjske pogoje.

Iz Beograda poročajo, da predvideva petletka poleg novega sedeža (zgradbe) za vlado, državne univerze, postaje in velikanskega hotela tudi gradnjo stanovanjskih hiš za 300.000 oseb. Medtem ko Moskva, ki je prestolica države s 190 milijoni prebivalcev, preskrbi letno 25.000 oseb s stanovanjem, pa druga država, ki ima 15 milijonov prebivalcev, ki je bila med vojno mnogo bolj opustošena in ki nima industrijskih naprav ter je gospodarsko blokirana, namerava zgraditi v mestu, ki nima niti 500.000 prebivalcev, dvakrat toliko hiš kot Moskva.

Ta primerjava nam nudi zgovoren zgled za razliko med ustvarjanjem propagande in bridko stvarnostjo, ki obstaja za železno zaveso.

„Brevir“ popolnega komunista

„Le Journal de Geneve“ je pred kratkim priobil naslednji „brevir“ popolnega komunista:

„Če Sovjetska zveza, ta mogočna vojaška sila, sklene s svojimi podložniškimi državami pogodbe o vzajemni pomoči, dela to samo zato, da zagotovi mir.

Če pa zahodne države, ki so takorekoč neoborožene, sklenejo sporazume, delajo to z določenim namenom, da pripravljajo vojno.

Ko Sovjetska zveza zviša vojaški proračun, je njen cilj mir.

Ko pa Združene države, ki nimajo obvezne vojaške službe, skušajo ustanoviti stalno narodno vojsko, delajo to z namenom, da povzročijo spopad.

Mož kot Kravčenko, ki zapusti Sovjetsko zvezo in kritizira njen režim, je izdajalec, plazilec in nečista žival.

Španski komunisti, ki so se zatekli v inozemstvo, da se borijo proti Francu, so mučeniki in junaki.

Demokratska režima Francije in Italije sta krivična, ker izključujeta komuniste od oblasti.

Slava ljudskim demokracijam, ki spreminjajo v prah desničarske in levičarske stranke v izključno korist komunistične stranke.

Če sodišče demokratične države, ki nudi obtožencu vsa možna jamstva, obsodi komunista ali terorista, izreče sramotno obsodbo.

Če v ljudski demokraciji obsodijo kakega škofa ali kakega duhovnika ali koga drugega, zadostijo s tem pravici.

Če zahodne države spomnijo prejšnje pristaše, da so se uvrstili med totalitarne države in da vsebujejo mirovne pogodbe določene obveznosti, komunisti to označujejo kot nedopustno vmešavanje v notranje zadeve teh držav.

Ko pa, po navodilih Kominforma, povzročijo Sovjeti v drugih državah stavke, je to njihovo dejanje vredno vse hvale.

Zahodne države, ki so pristopile k Marshallovemu načrtu, niso drugega kot orodje ameriškega imperializma.

Komunisti, ki predpostavljajo interese Sovjetske zveze interesom svojih lastnih držav, so dobri domoljubi.

Sovjetska zveza ne bo nikoli vodila narodov k vojni in tega tudi še ni nikoli storila.

Očito je bila imperialistična Amerika tista, ki je napadla Finsko in ki si je prisvojila baltske države, priključila Königsberg in ki je „osvobodila“ 25 milijonov ljudi, ki niso nikoli želeli, da bi bili ‚osvobojeni‘.“

Vprašanja in odgovori iz znanstvenega področja

ALI JE VODA HRANA?

Biokemiki pravijo, da je voda hrana, čeprav ne daje energije kot ogljikovi hidrati, maščobe in proteini. Hrana vsebuje namreč vse stvari, ki so potrebne za rast in obnavljanje telesnega tkiva. Voda pa je gotovo tudi taka snov.

ALI NAM ASTRONOMIJA KORISTI?

Astronomska opazovanja so potrebna za določanje časa in točnega položaja na zemeljski površini. Moderna fizika je tesno povezana z astronomijo. Na zvezdah namreč lahko opazujemo atome v pogledu toplote in pritiska pod takimi pogoji, kot tega ne moremo izvesti na zemlji. Znanstveniki so najprej ugotovili s proučevanjem sonca in zvezd, da se lahko pridobiva atomska energija, kajti na teh telesih se takšni procesi neprestano dogajajo. Vendar je mogoče glavna korist astronomije na filozofkem področju. Ta korist ni nič manj stvarna, čeprav je neotipljiva. Saj nam je astronomija pokazala mesto, ki ga človek zavzema v stvarstvu, katerega del je.

ALI SO NETOPIRJI RES SLEPI?

Ne. Netopirji imajo oči in vidijo zelo dobro, vendar rabijo za svoj vid svetlobo. Vendar leta netopir navadno v temi in takrat ne potrebuje oči, temveč uporablja radarju podoben sistem. Netopir proizvaja celo vrsto visokih zvokov, ki jih mi ne slišimo, ker so za nas preostri, netopir jih pa sliši. Po odmevu teh zvokov lahko netopir točno ugotovi vsake ovire.

Novi katekizem za katoličane v Združenih državah

V Združenih državah so izdali nov „Katekizem krščanskega nauka“. V tem katekizmu odgovarja Cerkev na vprašanja ameriških katolikov o pravicah in dolžnostih državljanov, o delu in delodajalcih, o usmrtitvi iz usmiljenja, o zažiganju mrličev in razporoki. To je prva večja revizija katekizma v zadnjih 60 letih. Knjigo so pripravljali 12 let.

Knjiga ima 426 strani. Uporabljali jo bodo na srednjih in višjih šolah. Vsebuje iste osnovne nauke, ki jih je katoliška Cerkev učila skoji stoletja, vendar je knjiga prilagodena sedanjim razmeram.

Knjiga poudarja, da mora biti dober katoličan tudi dober državljan. Navaja, da težko greši tisti, ki kuje zaroto proti lastni državi ali se upira zakoniti vladi. Vendar imajo državljani pravico boriti se proti trinoštvu, ako nimajo drugih sredstev, da bi si zagotovili osnovne človeške pravice.

Katoličan je moralno dolžan udeležiti se volitev, če zahteva to splošna dobrobit države ali vere. O delodajalcih izjavlja katekizem, da tisti, ki ne plačujejo delavcem pravičnega zaslužka, zadržujejo to, kar pripada drugim, in delajo s tem težko krivico ne samo delavcem, ampak tudi njihovim družinam. Ta krivica lahko povzroči težke grehe v rodbinskem življenju kot tudi v socialnem življenju skupnosti. Delavci pa, ki nemarno delajo in v delovnih urah tratijo čas ali pa poškodujejo lastnino podjetnika, grešijo proti sedmi zapovedi, ki se glasi: „Ne kradi!“

Katekizem prepoveduje usmrtitev iz usmiljenja in zažiganja mrtvih, dopušča pa zažiganje v primerih širjenja kužnih bolezni, ko ni mogoče pravočasno pokopavati mrličev.

Obreda sv. maše se je treba udeležiti osebno. Te dolžnosti ne izpolnjuje tisti, ki prisostvuje maši pa televiziji oziroma po radiu.

Knjigo je priporočila uradna katoliška organizacija „Bratovščina za krščanski nauk“.

SVETOVNA TRGOVINSKA MORNARICA

Po podatkih ameriškega ladijskega urada ima svetovna trgov. mornarica sedaj 12.470 ladij ali skupno 71,713.800 ton tonaže.

Ti podatki se nanašajo le na ladje nad 1000 ton.

Od tega števila je 1112 petrolejskih ladij ter ladij Liberty in Victory, ki so jih prepisali iz ameriškega registra v registre 34 drugih držav na podlagi zakona o prodaji trgovskih ladij iz leta 1946. Velika Britanija je dobila največje število — 218; nato sledijo Panama z 147, Italija z 122, Nizozemska z 84, Grčija z 107, Norveška z 102, Francija z 98; 95 ladij plove pod zastavami Južne in Srednje Amerike izven panamske.

Zdaj je v gradnji 1160 ladij od 8,300.000 ton, ki bodo gotove v treh letih. Tretjina od njih je petrolejskih ladij, od katerih jih polovica izpodriva 17.000 ali več ton in 18% 25.000 ali več ton. 15% novih ladij gradijo v Združenih državah.

(Nadaljevanje)

25.

Vojna sreča se je zares obrnila na bolje; meseca septembra 1789 je zavzel Laudon slavni Belgrad in med tistimi, ki so korakali v zavzeto mesto, je bil tudi Tomej. Prepevali so vesele pesmi, posebno o Laudonu, ki jo je zložil vesel narodni pevec takoj, ko je bila zavzeta znamenita trdnjava:

Stoji, stoji tam Beli grad...

Daleč po svetu je prišel Tomej pozneje še kot vojak. Mislil je na svojo domovino in na Anko, ki jo je še vedno ljubil, in dvomil, ali jo še kdaj vidi.

Pol leta po Andrejevi žalostni smrti je sprejela Anka pismo od Tomeja, v katerem ji sporoča žalostno usodo ljubljenega brata. Neizmerna je bila njena žalost, saj je vedela, da je vse to zakrivila ona sama vsled razmerja s pisarjem. V tolažbo ji je bil edinole mali Bogdanček, ki je zagledal med tem časom luč sveta. Koliko ur je sedela ob njegovi zibelki in točila bridke solze, saj je bila tako osamljena; samo kadar se je nasmehljalo dete in prožilo nežne ročice proti nji, je zaigral lahek nasmehljaj okoli njenih usten.

Bili so to sončni trenutki sredi temnih dni.

IV.

Pri komisarju v Celovcu

Po udih tresel ga je mraz,
Od jeze bil mu bled obraz.
Jenko.

Minulo je dve leti od Šimanovega sejma. Prvotno razburjenje se je poleglo. Ljudje se niso dosti zmenili za cesarske odredbe, zakaj zdele so se jim pretirane, nekatere celo smešne. Stara ukoreninjena navada pri kmečkih ljudeh se ni dala odpraviti. Tako so hodili zopet v procesijah po bližnjih župnijah kakor nekdaj. Obirčani so bili na žegnanju v daljnih Selah, kjer so praznovali farnega patrona sv. Urha, iz Sel so prišli romarji v Žitaro vas na petek D. M. sedem žalosti, iz Kaple in Reberce je šla procesija, in sicer prav mnogoštevilna, na dan Najdenja sv. križa v Žitaro vas, Kapelčani so prišli kakor navadno na križevo sredo na Reberco, Jezerjani so se tudi ojunačili, češ stare procesije se morajo obdržati, in župnik Martin Wiser, ki se je dosedaj bal zamere pri oblasti, se je vdal ponosnim, a obenem vernim Jezerjanom. Tako se je zbrala na dan sv. Ane leta 1787 velika množica ter šla čez Jezerski vrh v Kaplo častit sv. Ano, ki je imela v posebni kapelici svoj oltar. Zato pa so zopet Kapelčani šli s procesijo na Jezersko, kamor je prišel tudi župnik iz Kokre.

Kakor vsako leto so Kapelčani na dan sv. Ožbolta, ko je bilo žegnanje na Jezerskem, tudi letos prav slovesno cerkvovali pri podružnici sv. Marjete v Remšeniku. Mnogo vernikov je prišlo od vseh strani. Kaplan Tofan je kaj ganljivo govoril vsem iz srca in nato je bila peta sv. maša. Pa je bilo tudi nekaj lepega. Z jasnega neba je sijalo zlato solnce in ogrevalo mater zemljo, ki se je pokazala v najlepšem poletnem sijaju. Tisočero pestrih cvetlic je bilo posejanih po sončnatih travnikih, po lipah se je slišalo veselo šumenje pridnih bučelic, ki so srkale sladek med iz bujnega cvetja, ki je razširjal daleč naokoli opojen duh. In pevci iz Kaple so pod spretnim vodstvom Haderlapa peli tako lepo, mirno in ubrano, da bi moral imeti srce iz kamna, kdor bi ne čutil tiste miline, ki te navdaja ob tako svečanih trenutkih, ko zreš slavo vsemogočnega Stvarnika.

Ljudje so bili dobro razpoloženi. Ker je bil vroč dan, so kmalu posušili sodčke, ki sta jih pripeljala Boštej in Kocelj in jih točila pri Mežnarju, ki je postregel tudi kaplanu z dobrim zajtrkom. Zato pa so jo udarili vsi tisti, ki so še čutili žejo, doli h Kupicu, kjer je bila že tedaj gostilna. Zasedli so kmalu vse prostore v sobi in tudi zunaj na trati je bilo v kratkem času vse polno. Kmetice so se zbrale v sobi pri dolgi mizi. Tam je sedel Vegl s svojo ženo Uršo in s svojim sinom Francetom. K temu sta prisedla cerkvena ključarja Matevž Makež in Šimen Lipuš. V tej družbi je bil tudi Urban Skorbir, ki je prišel kot 84 leten starček s svojim prijateljem Antonom Razpotnikom, kateri je imel tudi že osem križev na hrbtu.

(Dalje prihodnjič)

PRODAJALKA ANICA

(Socialna črtica)

Tako in tako. Gospa se izprehaja po vrtu. Sonce je polno pomladanskega zdravja. Človek bi zavriskal od zadovoljstva, vsaj nasmehnil bi se. Od Slivnice do Županščka samo zelenje. Če gredo ljudje z vozmi mimo trgovine, se glasno pogovarjajo. Nekje pod Pečnikom bodo orali. Lepo vreme je dal Bog, tako da še stari Lukec žvižga in poje. Gredo vozovi, ropotajo in izginjajo za hišami. Potem je spet mir, tesen mir, Trije kostanji pred hišo pritajeno govore med seboj. Daleč za njimi je grič. Nerazločno se vidijo smreke na pobočju. Tišina. Prečudna svetloba je prepojila svet. Včasih zakriči nekdo kje blizu ali pa zapoje. Mehkoba se razlije v zrak, topla pesem priplava v trgovino. Drugače nič. Gospod Bečaj hiti iz gostilne na žago. Dolgo so kvartali snoči, toda se nad ne pozna. Gladko si je počesal lase, obul je svetle škornje in je zdrav in zadovoljen. Ko gre pa sonce čez dolino!

V trgovini je mrzlo. Hlad raste iz težkih sten. Izprehaja se med vrečami, med policami in tišči na dušo. Gospa je zbežala na vrt. Anica ni gospa in mora vse popoldne čakati na ljudi. Police, vreče, številke in mraz. Tako daleč je sonce.

„Dober dan!“

„Bog daj! Kaj bo dobrega?“

„Pol kilograma soli. Brr, hladno imate.“

Samo pol kilograma soli. V hišah ni denarja. Hladno pa je, hladno. Zima se je zarila v zidove in se noče umakniti. Saj ni več hlad, mraz je. Kot mrzel objem leze po vsem životu. Zakurili bi. Ne pomaga nič. In zunaj je sonce, velika pomlad. Ljudje bi se smejali. Ljudje se tako radi smejejo. Če ni zjutraj točno ob sedmih odprto, se smejejo, da je Anica zaspala. Sam smeh. Ko pa ne vedo, da je vstala že ob petih, da je pomagala v kuhinji in povsod. Tako poceni je smeh...

„Ježeš, kako se ji dobro godi. Če pomisliš, takole v trgovini stoji ves božji dan, ko se ti mučiš na njivi v vročini, stoji in služi. In v nedeljo! Klobuček, usnjat klobuček. In kakšen plašč. In krilo. Kako se nekaterim ljudem godi, moj Bog!“

„Pa nikogar ne pogleda. Zmeraj je sama. Prevzetna je, prevzetna. Misli, da jo bomo pozdravljale. Seveda, norele bomo za njo. In fantje! Vse vleče, vse. Boš videla!“

„In takole punče! Zmeraj v senci, sonca se boji. To bi ji pokazala. Delati, delati.“

Dekleta so modra. Dekleta delajo. Anica jih ne sliši in živi po svoje. Nedelja, saj ni nedelje. Dan je dnevu enak.

*

Dvesto dinarjev na mesec. Hrana in stanovanje. Zjutraj kuhinja. Dopoldne in popoldne trgovina. Zvečer pestunja. Ob nedeljah zvečer natakarica. Pomlad s par urami sonca, poletje z morečimi večeri, jesen s poljskim delom, zima z burjo in mrazom. To pomeni življenje. To je prodajalka Anica.

Semtertja kak smehljaj. Pride gospod Bečaj. Gosposko se prikloni in pove kaj veselega. Pa ne vzdrži v trgovini. Pridejo fantje. Nerodno kupujejo, še bolj nerodno govore. Radi bi ji povedali nekaj lepega, izbirajo besede, jecljajo, nazadnje v zadregi plačajo in gredo. Dan za dnem enako. Vsakdo se zresni, ko stopi skozi vrata. Kakor da je za durmi težka roka, ki pade vsakomur na ramena, da se upogne kot pod bremenom. Še ženske, še stara Marjeta umolkne, če zaide v mrzel prostor. Odprta usta se ji skrivijo, trpko se nasmehnejo in stisnejo. Nikogar ni.

Nikogar.

Včasih se prismeje Jože. S hitrimi koraki pride izza ogla, mehko pozdravi in spet izgine. Pride in izgine. Tako je kot lep dan. Komaj odpreš oči, že ga ni več.

Dvesto dinarjev na mesec.

Kako se nji dobro godi! V hladu sedi in nič ne dela — pravijo...

*

Ondan jo je Marjeta ustavila:

„Ježeš, dekle, kako si bledo! Pa suho! Ježeš, ježeš!“

„Saj mi ni nič, Marjeta!“

Prav res ji ni nič. Kako bi ji bilo. Malo premalo sonca, to je vse. Saj so ljudje dobri. Tudi gospa.

*

Nedeljski večer.

Pri fari pojo zvonovi, ves svet so napolnili s pesmijo. Anica sloni na oknu. Široka cesta zavija iz vasi. Med zvonove se meša fantovska pesem v gostilni pri Bečaju.

„Anica!“

Gospa stoji med vrati.

„Pomagat pojdi! Ali se ljudi bojiš! In hitro. Vidiš, da Lenka sama ne zmore vsega!“

„Bom, saj grem...“

„Kaj ti pa je? Jokala si!...“

„Nič mi ni, prav nič...“

Prav nič ji ni.

Tako lepo je na svetu. Ima dvesto dinarjev na mesec in hrano in stanovanje. In lepo obleko ima tudi.

Lepo je na svetu.

Samo sonce je včasih tako daleč, tako čudno daleč. Človek se mora razjokati, predno ga ugleda...

MORNARJEV SIN

Valovi so se zaganjali v breg, morje je rjovelo kakor ranjena pošast. Težki oblaki so se spuščali čim dalje niže nad zemljo. Samo svetilnik na nasprotnem bregu je prodiral mrak.

Ribiči so se bili že davno vrnili v kolibe in so trdno spali. Samo v eni koči je še brlela bleda svetilka. V sobi na tleh se je pod plahto tiščalo troje otrok. Mati je klečala poleg njih in molila.

Nenadoma nekdo močno sune v vrata. V sobo stopi dvanajstleten dečko. Oči ima preplašene, lice mrtvaško bledo, lase razmršene od vetra. Kakor da bi z dečkom planil v sobo tudi vihar. Stene so se potresle, svetilka je močno vzplapolala, edino okence je zazvenčalo v pišu. Tudi leščerba, ki jo je deček držal, je ugasnila.

„Mama, videl sem ga... On je bil... Celo vesla sem slišal... Kako naj mu pomagam, mama?“

Mati pogleda sina in strašna bol ji spači lice. Niti misliti ne more. Samo roko položi na najmanjšo spečo deklico.

„Ali naj zbudim sosede?“ — naglo vpraša deček.

Ne da bi počakal odgovora, plane iz koče in zdirja na vso moč k bregu. Kakor bi mignil, stoji pred najbližjo hišo in trka na vrata.

„Tata je na morju... Pojdite, stric Stojan, da ga poiščeva! Zdelo se mi je, da je blizu brega...

Naglo, v eni sapi je izgovoril te besede. Ni mogel izgubljati časa.

Od znotraj se zadere zaspan, debel ribičev glas.

„Domov pojdi, Rajčo, domov, fant! V takem času bi ti samo Bog mogel rešiti očeta.“

Zadnje besede je veter odtrgal od brega in jih zanesel daleč k morju. Rajčo jih skoraj ni slišal. Dirjal je že k drugi ribiški koči.

„Nocoj mi je morje odneslo čoln, Rajčo, ne morem ti pomagati,“ — je bil odgovor.

V nekaj trenutkih je obšel Rajčo vse kolibe, toda zaman. Nihče se ni upal iti na morje, ki je postajalo čim dalje strašnejše. Tedaj pa se ubogi deček s poslednjimi močmi spusti k bregu, se za trenutek ustavi in glas, ki mu je od utrujenosti že ves hripav, se razlega naokoli:

„Tata, tata, drži se še malo, jaz ti grem na pomoč s čolnom!“

Burja je žvižgala, a Rajču se je zdelo, da sliši očetova vesla.

Kdo je dal tem šibkim rokam moč, da je, kakor bi mignil, potegnil čoln s peska in ga porinil v morje! Bil je najmočnejši čoln, toda za valove kakor otroška igrača. Kolikokrat se je hotel prevrniti! Nič se ni videlo, toda Rajčo je prestregel vsak val, poznal ga je po šumu, spretno se mu je vzpenjal na greben in se previdno spuščal na podnožje ,da bi počakal naslednjega. In tako je blodil po morski gladini in se napenjal, da bi s svojim otroškim glasom prevpil vihar.

„Tata, tata, oglasi se, tata!“

Nenadoma pa čisto blizu nekdo zastoka: „Pomagajte!“

Dečko podvoji sile in zavesla v smeri proti glasu. Kmalu se nekdo močno prime za čoln, da se nagne in preobrne. Kakor bi trenil, se dvoje teles trdno oklene drug drugega in se bori z valovi, ki so že odnašali čoln.

Nepričakovano pa se dvigne velikanski val in vrže čoln prednje. Odrasli človek potegne dečka in štiri roke zagrabijo malo orehovo lupino ter jo obrnejo. Oba skočita vanjo.

Noč je bila črna, obrazov si nista videla. Od utrujenosti in razburjenja ni mogel nihče izpregovoriti. Oba sta mislila le to, kako bosta priplula do brega.

Vso noč sta se otrok in odrasli človek borila z valovi. Rajčo se je ves sključil in kakor mrtev padel v čolnu na dno. Ko se je danilo, je komaj odprl oči. Takrat je uprl ljubeč pogled v človeka, ki je bil sklonjen v dve gubi in je z zadnjimi močmi veslal in vzdihoval. Nenadoma pa se dečku od preplašenosti razširijo oči in iz ust se mu odtrga pretresujoč krik. Ta človek ni bil njegov oče...

Drugo jutro je čoln priplul do brega in ribiči so ga strahoma čakali. Odnesli so ubogega dečka v hišo, kjer ga je sprejela objokana mati in tri sestrice s preplašenimi očmi. Najbolj razburjen pa je bil oče. Vedel je, kako strašen je bil vihar to noč. Čoln mu je razbilo na kose. Samo Bog ve, kako je ubogi ribič prišel do brega.

Oče vzame sina v naročje in si ga z ljubeznijo pritisne na srce. Od veselja mu pridejo solze v oči. Joka tudi mati in sestrice in tolikim ribičem se solzé oči. Saj se skoraj ne upajo pogledati ubogega otroka. Sram jih je, da se je pokazal pogumnejšega od njih, v viharju in nesrečah utrjenih in prekaljenih mornarjev. Toda veselje, da je rešen njih tovariš in njegov sin, počasi duši sram.

Nenadoma pa se nekdo surovo zažene med ribiče in se prerije v sobo. Pred začudeno družino obstane z vso svojo mogočno postavo Dančo Smok ali, kakor so mu še rekli, Trdosrčnež. Nikdar doslej še ni prestopil praga te hiše. Saj ga niso pustili sploh v nobeno ribiško kolibo. Dančo Smok je bil len in nevoščljiv človek. Namesto da bi delal, je kradel ribe iz polnih košar, da je plačeval krčmarju. Imel je ženo in otroka, pa se ni nikdar zmenil zanju. Ribiči so ga grdo gledali, najbolj pa Rajčev oče. Nekoč mu je Trdosrčnež odnesel vse ribe, ki jih je bil pravkar nalovil. Nikdar pa mu ni smel nihče kaj reči, saj ni bilo dobro, imeti opravka z zajetnim, plečatim Dančem Smokom. Sedaj pa je kakor velikan uprl glavo v strop male hišice, stegnil mišičaste roke proti Rajču in njegovemu očetu, okrenil glavo k ribičem in žalostno gledal z izbuljenimi očmi, kakor da bi tudi njegove oči prosile tako kakor usta.

„Bratje, nikar me ne sovražite! Nocojšno noč mi je Bog odprl oči... vidite, po tem otroku. Ko me je rešil smrti, me je opomnil, da imam tudi jaz sina, za katerega moram skrbeti...“

Ko Dančo to izgovori, obrne svoje velikansko telo proti vratom, se pripogne in odide. Ribiči gledajo za njim in molče...

*

Dančo Smok je ostal mož-beseda. Šel je k družini in začel delati. Nihče več mu ni rekel Trdosrčnež. Dokazal je, da ne zasluži tega vzdevka. Srce se mu je sedaj odražalo na širokem, zagorelem licu, na katerem je često zatrepetal nasmeh, posebno, kadar je videl kje na bregu bledega, šibkega Rajča, ki je strmel v morje...

(Prevedeno iz bolgarskega.)

Prispel je maj...

Odprite okna na stežaj!
Prispel je maj.
Odprite, naj vam dihne vanje,
končano zdaj je zimsko spanje.
Odprite, zunaj je pomlad,
nebo se mladih trat dotika,
premagalo je sonce hlad,
priroda mu hvaležno vzklika.

Vse sence so se umaknile
in zvezde so se pozlatile,
še luna se je posrebrila,
da bi vse lepše nam svetila;
po mavrici pa iz oblaka
za rast se blagoslov pretaka.

Odprite vrata in srce,
naj majnik tudi vanj posije,
ljubezen spet naj vence vije,
ozdravlja rane in gorje.

Limbarski

Trije modri nauki

(PRAVLJICA)

Nekega dne se izprehaja bogat gospod po svojem vrtu in je prav vesel. Naenkrat zapazi malega ptička, ki se je bil ujel v mreži. Gospod vzame ptička s seboj. Zelo pa se začudi, ko začne ptiček govoriti:

„Daj mi svobodo, ljubi mož. Kaj ti koristim, ako me zapreš v kletki? Ako mi daš svobodo, te bom naučil tri modre nauke, kateri ti bodo koristili vse tvoje življenje.“

Gospodar reče :„Povej mi svojo modrost. Ako mi bo v pouk, te oprostim.“ In ptiček začne:

„Ne žaluj zaradi reči, ki so se že zgodile!

Ne želi, česar ne moreš doseči!

Ne veruj, kar ni mogoče!“

„V resnici si me poučil. Tvoje besede so modre. Dam ti svobodo!“ Po teh besedah gospod ptička izpusti. A kmalu ga zasliši sedečega na bližnjem drevesu, kako se smeji.

„Zakaj se smejiš?“ ga vpraša mož.

„Smejim se zavoljo prejete svobode in človeške nespameti. Ako bi bil ti bolj prebrisan — vsaj toliko, kolikor sem jaz — bi bil zdaj najsrečnejši in najbogatejši mož na zemlji!“

„Kako bi bilo to mogoče?“ vpraša gospod.

„Ako bi me bil obdržal. Vedi, imam namreč v sebi diamant, ki je tako velik kot kurje jajce.“

Ko gospod to sliši, je ves obupan, da je spustil ptička. Ko se nekoliko potolaži, začne takole govoriti: „Misliš, da si srečna, mala živalca, ker imaš svobodo. Glej, poletje bo minulo, zima bo prišla. Potoki bodo zamrznili, ne boš našla kapljice, da bi se pokrepčala; polje ti ne bo dalo zrnca, da bi se nasitila, in mraz te bo umoril. Jaz pa ti hočem dati izbo, v kateri moreš prosto skakljati in se spreletavati. Dam ti kruha in vode in vsakršne hrane, katere koli si poželiš. Pridi dol, hočem te prepričati, da boš imela pri meni boljše nego pod milim nebom.“

Tako reče gospod, ptiček pa se smeji še bolj glasno in tako še bolj užalosti gospoda.

„Še zmerom se smejiš?“ ga vpraša.

„Zares,“ mu odgovori ptiček, „dal si mi svobodo zavoljo modrih naukov, katerih sem te učil. Bil sem vreden, da mi zaradi njih daš svobodo, in vendar si jih pozabil že čez nekaj minut.

Ne žaluj zaradi reči, katere so se že zgodile, sem ti rekel, in vendar žaluješ, da si me oprostil.

Ne želi, česar ne moreš doseči! In vkljub temu hočeš, da grem prostovoljno zopet v ječo, ko mi je vendar le svoboda pravo življenje.

Ne veruj, kar ni mogoče! Pa vendar misliš, da imam v sebi diamant, tolik kakor kurje jajce, a vidiš, da me je celega komaj za polovico jajca!“

Ptiček to izgovorivši odleti, gospod pa je spoznal svojo neumnost in zaslepljenost.

Žena, ki ji je Bog položil na srce uganko otroškega življenja, sladko in malo, naj skrbi zanj, kakor da bi bil Jezušček sam, ona pa bodi kakor Marija.

Sadjar v maju

Mogli bi nekako reči, da je v mesecu maju delo na našem sadnem drevju v polnem zagonu, obrat je popolen. Saj v mesecu maju večina našega sadnega drevja cvete. Nekatera drevesa so sicer že odcvetela, večina pa je le še v najlepšem in najbujnejšem cvetju in v malo višjih planinskih legah začenja drevje v mesecu maju šele cveteti.

Zato je tudi razumljivo, da bomo pri vseh delih v sadonosniku v tem mesecu opravili predvsem dela, ki morejo vplivati oz. koristiti razvoju cvetja in mladih plodov.

Škropljenje

Ne smemo pozabiti na škropljenje pred cvetenjem in na škropljenje po cvetenju. Za prvo škropljenje, to je za škropljenje pred cvetenjem bo sicer že večinoma prepozno, nikakor pa zato ne opuščajmo škropljenja takoj po cvetenju.

Res je sicer, da naši predniki niso poznali škropljenja sadnega drevja, pa so zato vseeno imeli vsako jesen dosti sadja. Toda takrat tudi še ni bilo toliko sadnih škodljivcev. Z večanjem prometa in tudi s sadno trgovino pa je prišla v naše kraje in v naše sadonosnike tudi velika truma najraznovrstnejših sadnih škodljivcev, ki jih moramo uničiti ali pa vsaj njih število znatno zmanjšati, da nam ne bodo uničili vse sadne letine.

Letos so na splošno izgledi za sadno letino dobri, **toda vsled mile zime je tudi število sadnih škodljivcev izredno veliko. Pravočasno moramo zato začeti z zatiranjem teh škodljivcev.**

Pri **pečkatem sadnem drevju** (jablane, hruške) bomo škropili predvsem z raztopino svinčenega ali apnenega arzeniata in bomo s takim škropljenjem kmalu po cvetenju uničili mnogo raznih žerk (neke vrste bube — die Made), največjih škodljivcev sadnega drevja in mladih sadnih plodov. To škropljenje združimo s škropljenjem z bakrovimi in žveplenimi preparati. Tako bomo uničili predvsem **povzročitelje škrlupa.**

Za škropljenje **koščičastega sadnega drevja** (slive, češplje, črešnje, breskve, marelice) bomo vzeli 1%-no raztopino škropiva **gezarol** in s tem škropljenjem uničili predvsem **češpljevo oso in češpljevega zavijača.**

Pečkato sadno drevje škropimo z največjim uspehom en teden potem, ko so odpadli cvetni listi, koščičasto sadno drevje pa takoj, ko so odpadli vsi cvetni listi. To škropljenje pa ponovimo pri vseh vrstah sadnega drevja po dveh ali treh tednih.

Ko je sadno drevje v najlepšem cvetju ali pa je ravno najlepše odcvetelo, pridejo nevarni dnevi, pridejo **„ledeni možje“**, ki uničijo vse naše upanje. Proti temu je pomoč oziroma obramba zelo težka, deloma skoraj nemogoča. Najučinkovitejše je še vedno zažiganje dračja ob hladnih jutrih v sadonosnikih.

Nato moramo dan za dnem opazovati, kako se sadni plodovi razvijajo in kakšni škodljivci jim poizkušajo škodovati.

Takoj ko zapazimo prve **listne uši**, ne smemo niti dneva več čakati, ampak moramo takoj škropiti z znanimi nikotinovimi sredstvi. Ako s škropljenjem čakamo tako dolgo, da so listi že zaviti, že svaljkasti, škropljenje ne pomaga nič več, je prepozno, škropivo ne doseže več uši.

Ravno tako moramo pravočasno začeti z zatiranjem **krvavih uši**, da se te preveč ne razmnožijo. Učinkovita sredstva proti tem sadnim škodljivcem dobimo danes že v vseh trgovinah, ki prodajajo kmetijske potrebščine.

Požlahtnjevanje

Meseca maja še **cepimo** oziroma **požlahtnjujemo** sadno drevje, to pa večinoma le še približno do začetka druge polovice meseca. To so vse one vrste cepljenja, kjer odločimo drevesno lubje, torej cepljenje za kožo, v precep in podobno. Zlasti moremo do konca prve polovice meseca še precepiti stara sadna drevesa. Cepiči pa morajo biti seveda narezani že takrat, ko še popolnoma miruje sok v drevesu.

Cepiči, ki smo jih že koncem zime ali pa že lansko leto cepili na drevje, sedaj krepko poženejo. Da se mladi poganjki ne odlomijo, jih privežemo. Ako so vezi, s katerimi so cepljena mesta prevezana, pretesna in je nevarnost, da se zarežejo v lubje, jih moramo razrahljati. Cepiči poženejo navadno več poganjkov, kakor pa jih je treba pozneje za pravilen razvoj krone. Vse te odvišne poganjke pinciramo (prikrajšamo) na štiri liste. Iz teh se pozneje razvije rodni les.

Vsa ona spomladna dela, ki bi jih morali že opraviti, pa jih še nismo, poizkušajmo čimprej še naknadno opraviti. Za **gnojenje z dušikom** je sedaj že skrajni čas; le ako je rodni nastavek zelo obilen, moremo še tudi pozneje dodajati dušična gnojila.

Plevel odvzema drevesu mnogo vlage. Zato skrbimo, da se pod drevjem ne razvija plevel. Zlasti je to važno pri na novo zasajenem drevju, kateremu moramo ob suši še večkrat zalivati.

Ako mlada sadna drevesa, ki smo jih letos posadili, v drugi polovici meseca še ne kažejo nobenega življenja, njihov les pa je še svež, jih vzamemo še enkrat iz zemlje. Korenine nato na novo narežemo, položimo drevesca za 24 ur v vodo in jih nato spet posadimo. Večkrat pomaga tudi to, da drevesa, ki nočejo pognati, ovijemo z vlažnim mahom. Tako včasih rešimo drevesa, za katera večkrat mislimo da so že izgubljena.

Drevesa, ki smo jih posadili jeseni ali pa zgodaj spomladi, privežemo koncem meseca trdno ob kol, ker se zemlja pod njimi ne bo več toliko posedla, da bi moglo to drevescem škodovati. Ravna drevesca privežemo le enkrat in to čim bolj visoko zgoraj, vezi pa pritrdimo z žebljem na kol, da ne zdrčijo navzdol.

Večkrat se zgodi, da mlada drevesa, ki bi morala že roditi, poganjajo samo v les in nimajo nikakih rodnih nastavkov. Na taka drevesa pritrdimo v mesecu maju približno 3 cm široke pločevinaste pasove z močno žico. Te pasove, ki ovirajo dotok soka v drevo, pritrdimo skoraj popolnoma pri tleh. S temi pasovi dosežemo, da preneha rast v les in drevo začne poganjati rodne nastavke. Takim drevesom pa nato seveda ne smemo gnojiti z dušičnimi gnojili, ampak le samo s fosfornimi in kalijevimi gnojili.

Mislimo na to, da bo že kmalu dozorelo prvo zgodnje sadje. Zato ob deževnih dneh pripravimo vse potrebno, to je lestve, košare itd., v kolikor vsega tega nismo pripravili že pozimi.

Svobodni kmet ali kolhoznik

„Kmet je gospodar svoje zemlje, kmet je najmanj odvisen in kmeta najmanj prizadenejo razni socialni pretresi in revolucije.“

Tako je bilo splošno prepričanje skozi vsa stoletja in tisočletja, vse do današnjih dni. Danes pa tudi to ne drži več. Gospodarski razvoj v Sovjetski zvezi in v takozvanih satelitskih državah vodi nujno do popolne kolektivizacije, to se pravi, do podržavljenja vse kmečke posesti.

Uradna poročila, ki prihajajo iz vzhodnoevropskih držav, pravijo, da hočejo komunistične vlade za „železnim zastorom“ najkasneje do leta 1955 odpraviti vsako privatno lastnino kmečke posesti. V letu 1955 ne bi smelo biti v teh državah niti kvadratnega metra zemlje več v privatni lastnini.

V Bolgariji

Pred kratkim je bil objavljen bolgarski petletni gospodarski načrt ali, kakor uradno temu pravijo v komunističnem izrazoslovju, „petletni plan“. Po tem načrtu bi moralo do leta 1953 v kolhozna gospodarstva preiti vsaj 60% vseh bolgarskih kmetij. V nadaljnjih dveh letih pa mora biti v smislu petletnega načrta odpravljena vsaka privatna zemljiška lastnina.

Bolgarska je edina država v takozvanem vzhodnem bloku, ki je popolnoma jasno in odkrito povedala, da hoče odpraviti vsako privatno lastnino. Vendar pa je kljub temu jasno, da hočejo isto izvesti tudi druge države, ki so pod moskovskim vplivom.

Na Ogrskem

Kakor vse druge države „vzhodnega bloka“, tako ima seveda tudi Madžarska svoj „petletni plan“, ki ga bodo pričeli izvajati 1. januarja 1950. V tem načrtu je med drugim tudi omenjeno, da je treba izvesti „popolno socialno spremembo ogrske vasi“. Bistvena oznaka nove ureditve madžarskega kmetijstva je v ustanovitvi velikih državnih posestev. V zvezi s temi posestvi bo ustanovljenih tudi 500 traktorskih postaj.

Že takoj v prvih letih poteka petletnega načrta bodo imela ta državna posestva monopol na uporabo traktorjev in mehaniziranih mlatilnic. Ker ostali privatni kmetje ne bomo smeli uporabljati traktorjev in ostalih kmetijskih strojev s traktorskih postaj, jim končno ne bo preostalo nič drugega, kakor da bodo „prostovoljno“ zaprosili za sprejem oziroma za priključitev k državnemu, to je kolektivnemu posestvu.

Velike traktorske postaje, ki so seveda pod najstrožjim državnim nadzorstvom, so pravi gospodarji vsega kmetijstva v Sovjetski zvezi. Isti namen ima tudi ustanavljanje traktorskih postaj po drugih državah „vzhodnega bloka“. Te traktorske postaje in poslovalnice v takozvanih zadružnih domovih bodo pač poizkušale ubiti vsako konkurenčno sposobnost še samostojnih privatnih kmetij v vseh vzhodnoevropskih državah.

Na Poljskem

Tudi na Poljskem imajo na deželi skoraj vso oblast traktorske postaje. Njih število se je povečalo v zadnjem letu od 405 na 2000. Koncem leta 1949 pa bo na Poljskem že preko 3000 traktorskih postaj.

Sicer za enkrat poizkušajo kmetje, ki so bili člani Mikolajzcykove kmečke stranke, bojkotirati te traktorske postaje, toda njihov odpor bo vedno slabši in končno bodo prisiljeni prositi za pomoč pri traktorskih postajah; takrat bo pa tudi konec njihove samostojnosti.

V Rumuniji

Rumunska vlada je izdala pred kratkem zakon, s katerim je začasno omejena privatna zemljiška lastnina na 50 ha. Vendar pa je gotovo, da bo tudi to priznanje privatne zemljiške lastnine v kratkem ukinjeno. Za enkrat imajo rumunske oblasti dosti opravka z rigorozno in brezobzirno kolektivizacijo vse zemljiške posesti nad 50 ha površine. To kolektivizacijo, to podržavljenje zemljiške posesti izvajajo v Rumuniji na popolnoma enak način, kakor so to delali v Sovjetski zvezi v prvih tridesetih letih.

Pred kratkim je objavil osrednji odbor rumunske komunistične stranke poročilo, v katerem je rečeno, da bo Rumunija privatno zemljiško lastnino odpravila „hitreje, temeljitejše in enostavnejše“ kakor katera koli druga država.

Jugoslavija

Četudi je Jugoslavija odpadla od Kominforma, se pa kljub temu nadaljuje brezobzirno in s pospešeno naglico podržavljenje privatne zemljiške lastnine. Zato je popolnoma neopravičen očitek moskovskega Kremlja, da je jugoslovanska vlada preveč obzirna do velikih kmetov, do „kulakov“, kakor jih oni imenujejo.

Prav gotovo je, da Jugoslavija pri kolektivizaciji privatne zemljiške lastnine, pri ustanavljanju traktorskih postaj, pri ustanavljanju zadružništva

(Nadaljevanje na 6. strani)

GOSPODARSKE VESTI

IZGLEDI NOVE ŽETVE

Izredna suša v letošnji zimi je že ogrožala posevke v vseh deželah Evrope. Koncem meseca aprila pa je le toliko deževalo, da so bili posevki vsaj v glavnem rešeni, vendar pa kmetje še vedno s skrbjo gledajo v bodočnost. — Ako bo namreč v prihodnjih šestih tednih padlo dosti dežja, moremo pričakovati tudi letos izvrstno žetev. Ako pa bi bilo še v prihodnjih šestih tednih samo toliko padavin, kot jih je bilo do sedaj, torej normalno, bi obstajala velika nevarnost za vse pridelke letošnjega leta.

SADNE PLANTAŽE

Na Češkoslovaškem hočejo urediti velike nasade sadnega drevja, takozvane sadne plantaže, kakor jih pozna le Amerika in pa deloma Sovjetska zveza. V okolišu Litmeric so začeli z urejevanjem take sadne plantaže. Na sklenjeni površini bodo v teku treh let zasadili 100.000 sadnih dreves. Tako bo nastal na Češkoslovaškem prvi nasad po sovjetskem vzorcu, takozvani kombinat. Drugi tak kombinat nameravajo zasaditi na južnem Moravskem in tretji na Slovaškem.

RIŽ NA OGRSKEM

Madžari hočejo postati čim bolj neodvisni od uvoza riža, ki ga hočejo pridelovati doma. Zato je vlada že odredila izkop cele mreže vodnih kanalov, iz katerih bodo namakali riževa polja. Pri ureditvi teh vodnih prekopov je sedaj zaposlenih okrog 12.000 delavcev. Nekatera dela so že zaključena in bodo v kratkem že odprli zatvornice na Donavi in Tisi. Ureditev novih vodnih prekopov bo zagotovila zadostno količino vode za namakanje riževih polj že v tekočem poletju.

NOVA KRMA

Kmetijsko ministrstvo v ameriških Združenih državah je doseglo dobre uspehe z novo vrsto krme za krave. Krma je sestavljena iz posušene sredine kiselkastega sadja (37.5%), iz posušenega krompirja (37.5%), iz zmletih ameriških lešnikov (12.5%) in iz bombaževega semena (12.5%). S to novo krmo so dosegli nekoliko večje količine mleka kot s krmljenjem z žitom in ovsom, kar je razen tega še za 27% dražje.

Lep jubilej podjetnosti

(70-LETNICA SEMENARSTVA JOŽEFA KEUSCHNIGG-A)

Kakor iz neznatnega semena naraste veliko drevo, tako se je iz neznatnih začetkov razvila današnja veletrgovina s semeni, last Jožefa Keuschnigga ml.

Te dni bo ravno 70 let, odkar je leta 1879 začel Jožef Keuschnigg st. prodajati seme na stojnici na trgu v Celovcu. S trudom, vztrajnostjo, predvsem pa z dobrim blagom si je pridobil Keuschnigg zaupanje predvsem kmečkega prebivalstva. Trgovina je rastla in od stojnice na trgu se je preselila trgovina na Seneni trg (Heuplatz) v lastno hišo.

Le s pomočjo obširnega strokovnega znanja in z dobrimi zvezami s številnimi semenarstvi doma in v zamejstvu je uspelo sedanjemu lastniku, da je Keuschniggovo semenarstvo postalo res „koroško semenarstvo“, od katerega dobivajo zanesljivo dobra semena kmetje in vrtnarji iz vse Koroške.

Seveda so tudi vojna leta ovirala delovanje semenarstva in tako ni bilo vedno mogoče dobaviti kupcem zaželeno blago in v zaželjeni količini. Kljub temu pa je tudi v teh letih poizkušalo podjetje skrbeti za dobro semensko blago vsaj v omejenih količinah.

Danes pa so spet že redne razmere in podjetje ima poslovne zveze z Holandsko, Dansko, Francijo in Ameriko, da dobi od tam potrebno seme, ako tega ne pridela doma. Tako je omogočeno podjetju, da ugodi vsaki želji številnih kupcev, ki prihajajo zlasti ob sejmskih dneh v Celovec.

Ker so tudi med naročniki in čitatelji „Koroške Kronike“ številni in stalni odjemalci semena iz semenarstva Jozef Keuschnigg v Celovcu, more tudi „Koroška Kronika“ podjetju k 70-letnici čestitati in mu želeti še nadalje čim ugodnejši razvoj.

Za „Narodno šolo“ v Velikovcu

Leta 1885 je bila v Ljubljani ustanovljena šolska družba sv. Cirila in Metoda in v naslednjih letih so nastale tudi po Koroškem njene podružnice. Vodstvo družbe je sklenilo tudi na Koroškem otvoriti slovensko ljudsko šolo. Ta je bila odprta oktobra leta 1896 v Št. Rupertu pri Velikovcu. To je bila štirirazredna šola, na kateri so poučevale šolske sestre in pa en učitelj.

S sredstvi Ciril-Metodove družbe bi bilo mogoče postaviti le enonadstropno stavbo. Zato je Mohorjeva družba v Celovcu poskrbela za potrebni kredit in je bilo tako mogoče postaviti dvonadstropno stavbo.

S pomočjo „Slovenske Straže“ v Ljubljani so kupile šolske sestre pristavo na Vinogradih pri Velikovcu in so nato leta 1910 mogle misliti tudi na ustanovitev kmetijsko-gospodinjske šole.

Iz tega se vidi, da je prispevalo k postavitvi Narodne šole v Velikovcu slovensko ljudstvo z vseh delov Slovenije, da so prispevale vse slovenske organizacije, največ pa je sorazmerno prispevalo s svojimi denarnimi prispevki in s svojim delom slovensko ljudstvo na Koroškem.

Med prvo svetovno vojno je, kakor piše bivši župnik v Št. Rupertu pri Velikovcu, „božja previdnost čuvala nad našo šolo.“ Po vojni pa so bile šolske sestre internirane v Št. Andražu, Narodna šola je bila izropana, sestrska gojenka, 18 letna Roza Kofler iz Malošč pri Beljaku pa je bila pri tem celo ustreljena. Nato je bila 1 leto pred plebiscitom v Narodni šoli dekliška ljudska šola, kjer so poučevale spet šolske sestre, ki so bile izpuščene iz konfinacije.

Po plebiscitu so šolske sestre ostale na Koroškem in so v Narodni šoli imele zopet internat in gospodinjsko šolo. Vzdrževale so se same, ker od Ciril-Metodove družbe iz Ljubljane niso dobivale več podpore.

Aprila leta 1941 pa je nacistična oblast izgnala šolske sestre iz Narodne šole, kamor so se mogle vrniti šele septembra leta 1945. Seveda je poslopje med vojno silno trpelo in z velikimi stroški in napori je bilo treba hišo spet spraviti v red in nabaviti najpotrebnejše pohištvo. Tako je bilo mogoče že aprila 1946 začeti z gospodinjsko šolo. Novembra 1946 se je pričel drugi gospodinjski tečaj in ravno te dni je bil zaključen že četrti šestmesečni gospodinjski tečaj na Narodni šoli. O tem poroča „Koroška Kronika“ med krajevnimi vestmi.

Medtem so nastale za vodstvo šole še gospodarske težave, ko je prišla v hlev huda bolezen in je živinozdravnik prepovedal oddajati mleko bolnih krav za konzum. In zdaj, ko je spet zdravje pri živini v hlevu, pride oblast in naloži vodstvu Narodne šole kazen, ker niso oddajale mleko. Mesto tega bi morale oddati prašiča. Ker niso imele v hlevu primernega prašiča, so jim vzeli 170 kg težko plemensko svinjo. S tem pa zadeva še ni bila končana: čez nekaj tednov so naložili Narodni šoli kazen v višini 500 šilingov in ko je vodstvo šole napravilo priziv, so kazen — zvišali na 600 šilingov.

V zadnjih letih je vodstvo šole dalo urediti nov goveji hlev in je zato dobilo delno podporo sicer tudi od raznih organizacij, toda velik del gotovine za postavitev hleva pa je moralo vodstvo šole dati od svojih prihrankov in iz zneska za povračilo vojne škode. Les za stavbo je dobilo vodstvo šole iz gozdov, ki so last kongregacije šolskih sester.

V gospodinjskem tečaju so vedno kmečka dekleta iz cele Koroške in deželna vlada v Celovcu oziroma kmetijska zbornica v Celovcu si tako prihranita denar za vzdrževanje kmetijsko-gospodinjske šole. Deželna vlada oziroma kmetijska zbornica vzdržujeta namreč iz davkov, ki jih plačujejo tudi slovenski davkoplačevalci, kmetijsko-gospodinjske šole za nemška kmečka dekleta, slovensko kmetijsko-gospodinjsko šolo pa si morajo slovenski davkoplačevalci vzdrževati sami.

K vsem tem težkočam se je pridružila še nova, huda težkoča.

Zemljišče s poslopjem Narodne šole v Velikovcu je vpisano kot lastnina Ciril-Metodove družbe v Ljubljani. S to družbo je kongregacija šolskih sester v Mariboru leta 1930 sklenila pogodbo, po kateri je dobila kongregacija v najem družbino šolsko poslopje Narodne šole s telovadnico in šolskim vrtom. To pogodbo je mogoče odpovedati eno leto vnaprej. Kongregacija šolskih sester se zaveže, da bo v poslopju Narodne šole vzdrževalo gospodinjsko šolo s slovenskim učnim jezikom. Razen tega prevzame kongregacija šolskih sester plačevanje vseh davkov, popravil in učnih moči.

Vse naštete pogoje je kongregacija šolskih sester v Mariboru, ki je zaradi razmer v Sloveniji in Jugoslaviji morala prenesti svoj sedež v Rim, tudi vestno izvrševala, v kolikor je niso ovirale „višje“ sile med svetovno vojno.

Sedaj pa je Ciril-Metodova družba v Ljubljani kongregaciji šolskih sester odpovedalo najemno pogodbo in dne 31. decembra 1949 bi morale šolske sestre zapustiti Narodno šolo v Velikovcu.

Slovenski narod na Koroškem pa seveda ne more razumeti dvojega:

1. zakaj mora še posebej prispevati za vzdrževanje kmetijsko-gospodinjske šole pri šolskih sestrah v Narodni šoli v Velikovcu, ko bi bili vendar deželna vlada ali pa kmetijska zbornica v Celovcu dolžni prispevati toliko, da bi šolske sestre mogle vzdrževati celoletno kmetijsko-gospodinjsko šolo s slovenskim učnim jezikom;

2. kako more odpovedati Ciril-Metodova družba najemno pogodbo šolskim sestram za Narodno šolo v Velikovcu, ko so vendar vestno izvrševale vse pogoje zadevne pogodbe?

Slovenski narod na Koroškem se zaveda, da je namreč prispeval k zgradbi Narodne šole v Velikovcu in zato ima tudi pravico zahtevati, da naj šolske sestre dobijo vse možnosti, da bodo mogle neovirano vršiti važno delo pri vzgoji slovenskih kmečkih gospodinj.

Cerkveni prispevki za vzdrževanje duhovščine

Ko je prišel Hitler do oblasti, so ga vprašali, kakšno stališče namerava zavzeti napram Cerkvi in duhovščini? Slovesno je izjavil, da je njegovo stališče napram veri pozitivno, to se pravi, da hoče Cerkev vzdrževati in podpirati. V resnici pa je med drugim takoj ukinil duhovniške plače, katere bi bila država dolžna plačevati. Ko je namreč Jožef II. zaplenil cerkvena posestva, je obljubil, da bo odslej naprej država plačevala duhovnike.

Ker pa država tretjega rajha te obljube ni držala, so morali vpeljati pobiranje cerkvenih prispevkov. Na podlagi dovoljenja za pobiranje teh prispevkov so ustanovili po vseh škofijah finančne blagajne, ki so in še sedaj z nabranimi prispevki plačujejo duhovnike, ki nimajo lastne posesti.

Ker so cerkveni prispevki zelo skromni, so tudi plače duhovnikov zelo skromne. Ako dobi na pr. župnik okrog 300 šilingov na mesec, mora vsak razumeti, da s takimi dohodki ne more vzdrževati niti najskromnejšega gospodinjstva. Tudi dohodki, ki jih duhovniki dobijo še poleg svoje skromne mesečne plače (za maše, pogrebe itd.) zadoščajo komaj za skromno preživljanje. Sicer je res, da gredo mladi fantje študirat bogoslovje iz idealizma in iz pravega poklica za duhovski stan, vendar pa jih mora le plašiti skrb za bodoče preživljanje, ko vidijo, kako danes duhovniki živijo. Zato bi verniki morali vsaj predpisane cerkvene prispevke plačevati bolj točno, saj bodo drugače sami krivi, ako bodo zaradi pomanjkanja duhovniškega naraščaja ostale nekatere župnije brez dušnih pastirjev, otroci pa brez dobrih vzgojiteljev v šoli.

Pravkar razpošilja škofija nabiralni izkaz za leti 1946 in 1947. Na prvi pogled je račun kar razveseljiv. Na Koroškem so nabrali leta 1946 1,435.000 šilingov, leta 1947. pa 2,070.000 šilingov. Cerkev bi lahko izhajala s tem, če bi bila denarna vrednost stalna. Doživeli smo pa, da se je denarna vrednost spremenila vsled zakona, ki določa cene in plače. — Posebno nas zanima, kaj so prispevale slovenske župnije in dekanije:

	Ves dohodek: 1946	Ves dohodek: 1947	Na osebo: 1946	Na osebo: 1947
Celovec mesto	206.000	252.000	4.45	5.45
Stolna župnija	46.800	50.600	6.68	7.23
Št. Ilj, gl. žup.	61.000	82.000	6.44	8.71
Sv. Jakob na c.	5.500	8.000	3.70	5.54
Dekanija Celovec-dež.	**66.000**	**92.000**	**4.23**	**5.90**
Hodiše	6.000	9.000	4.22	6.52
Otok	3.000	6.000	7.22	15.43
Breže	6.000	8.000	5.—	6.22
Poreče	9.000	11.000	5.76	7.18
Škofiče	3.000	5.000	3.98	6.72
Dholica	4.000	7.000	3.03	5.54
Vetrinj	8.000	10.000	4.93	6.11
Dekan. Pliberk	**29.000**	**46.000**	**3.86**	**6.07**
Pliberk	12.000	19.000	4.04	6.59
Kazaze	1.800	2.700	3.43	5.01
Šmihel	9.000	14.000	4.22	6.46
Suha	3.000	5.000	3.38	5.44
Vogrče	900	1.500	3.14	5.13
Žvabek	1.900	2.800	3.15	4.56
Dek. Dobrlavas	**46.000**	**76.000**	**3.98**	**6.57**
Apače	900	1.700	3.72	5.53
Dobrlavas	10.000	15.000	5.13	7.13
Obirsko	1.500	2.000	4.48	5.96
Železna Kapla	8.000	15.000	4.33	8.08
Št. Lipš	2.000	2.700	3.08	4.33
Galicija	3.000	5.000	4.51	7.32
Globasnica	700	5.000	0.92	6.86
Škocijan	6.000	8.000	5.21	6.75
Mohliče	1.300	1.800	3.27	4.44
Reberca	1.700	3.400	2.66	5.36
Šteben	1.500	2.000	4.15	5.96
Kamen	1.400	2.000	3.45	4.66
Št. Vid	3.500	5.800	3.48	5.84
Žitaravas	2.800	5.500	3.55	6.80
Dek. Borovlje	**46.000**	**68.000**	**3.39**	**4.95**
Borovlje	7.800	7.800	3.39	3.39
Glinje	2.000	4.000	2.89	5.20
Golšovo	1.200	2.700	4.15	9.31
Št. Janž v Rožu	1.600	2.600	3.35	5.23
Kapla	4.000	5.800	3.16	4.46
Kotmaravas	6.600	8.500	3.83	4.94
Podljubelj	800	1.000	1.01	1.43
Št. Lenart	400	500	2.29	2.93
Bilčovs	3.900	6.200	3.69	5.85
Žihpolje	3.200	4.400	4.43	6.08
Šmarjeta	4.500	5.900	4.15	5.50
Sveče	5.600	10.800	4.01	7.72
Bajtiše	400	1.300	2.39	7.82
Plajberg	1.000	1.500	2.52	3.25
Sele	2.800	4.600	2.89	4.75
Dek. Šmohor	**42.000**	**66.000**	**3.98**	**6.17**
Brdo	2.000	4.000	2.79	5.16
Borlje	1.800	2.700	3.55	5.28
Št. Jurij	5.200	8.800	3.91	6.52
Gorje	3.200	5.000	4.46	7.15
Šmohor	9.800	13.800	5.73	8.05
Melviče	1.200	2.000	2.30	3.76
Št. Pavel	1.000	1.700	3.54	5.82
Št. Stefan	2.500	4.600	2.74	4.93
Čače	3.800	5.300	4.28	5.96
Blače	1.900	2.900	3.75	5.66
Dekan. Rožek	**53.000**	**88.000**	**4.20**	**6.37**
Logavas	3.000	5.500	3.78	6.52
Domačale	2.500	4.400	3.67	7.06
Št. Ilj	5.000	8.000	3.57	5.64
Skočidol	6.000	9.000	5.05	7.60
Št. Jakob	11.700	18.900	3.95	6.38
Gozdanje	3.000	4.000	3.19	4.54
Dvor-Vrba	9.200	9.000	5.75	5.65
Lipa	3.600	5.900	5.81	9.54
Podgorje	3.300	5.500	3.67	6.04
Šmiklavž	1.900	2.700	3.80	5.27
Pečnica	3.200	5.700	4.02	7.04
Rožek	4.300	7.200	4.36	7.25
Strmec	1.200	2.300	2.55	4.89
Dekanija Tinje	**39.000**	**60.700**	**4.26**	**6.92**
Št. Lipš	1.300	1.800	4.55	6.30
Grabštajn	6.900	10.700	5.31	8.27
Podkrnos	2.600	4.400	4.01	6.76
Medgorje	1.200	1.700	3.04	4.25
Otmanje	1.900	3.000	3.73	5.72
Št. Peter	3.000	5.000	5.23	8.47
Pokrče	3.500	5.200	4.81	7.19
Radiše	1.800	2.600	3.90	5.42
Pugrad	1.000	1.300	2.81	3.82
Tinje	6.000	10.000	4.20	6.98
Timenica	4.500	6.800	5.02	7.56
Št. Tomaž	2.800	4.500	4.55	7.24
Šmihel	1.800	2.900	4.62	7.12
Dekan. Beljak	**181.000**	**256.000**	**4.50**	**6.36**
Podklošter	10.500	18.900	4.79	8.63
Brnca	3.600	8.900	3.63	8.90
Št. Lenart	5.600	9.400	3.59	6.03
Zilja	4.900	7.000	4.55	6.49
Šteben	7.400	9.700	3.94	5.14
Vrata	2.600	4.400	4.43	7.35
Loče	5.700	8.400	4.58	6.79
Dek. Velikovec	**47.000**	**68.000**	**3.76**	**5.44**
Djekše	2.800	3.600	2.86	3.64
Št. Jurij	3.700	5.500	3.39	5.03
Gorenče	1.600	2.600	3.30	5.19
Kneža	600	800	3.—	4.10
Krčanje	1.200	1.500	3.—	3.75
Vovbre	2.700	3.700	3.40	4.64
Šmarjeta	3.000	4.800	3.45	5.31
Grebinj	5.000	7.700	3.61	5.36
Št. Peter	3.900	6.000	3.94	6.—
Ruda	3.900	6.200	3.99	6.33
Št. Stefan	1.500	2.100	3.74	5.23
Klošter	3.600	4.600	3.62	4.63
Št. Rupert	6.400	9.000	4.05	5.67
Golovica	900	1.900	3.71	7.46
Velikovec	5.800	8.300	5.75	8.19

Svobodni kmet ali kolhoznik

(Nadaljevanje s 5. strani.)

pod najstrožjim državnim nadzorstvom in pri ustanavljanju državnih zadružnih domov prav nič ne zaostaja za katero koli vzhodnoevropsko državo.

Ko je bilo pred kratkim zborovanje osvobodilne fronte v Beogradu, so tam posebej naglašali in poudarjali, koliko kolhozov je že ustanovljenih in kako hitro napreduje novo zadružništvo na deželi, kar v resnici ni nič drugega kot samo na pol prikrito podržavljenje privatne zemljiške lastnine. To podržavljenje napreduje najhitreje v Macedoniji, Srbiji in Črni gori, bolj polagoma pa na Hrvatskem in v Sloveniji.

Ko je bilo koncem februarja letošnjega leta izvršeno v Zagrebu združenje zveze kmetijskih zadrug s komunistično zvezo „kmečko-delavskih“ skupnosti, so poudarjali, da je s tem 82% vsega kmečkega prebivalstva na Hrvatskem v zadrugah. Popolnoma jasno pa je, da ima edino besedo v teh zadrugah komunistična partija, ki dobiva vsa navodila od osrednjega odbora (centralni komité) komunistične partije.

Na Češkoslovaškem

Nova ustava, ki so jo izdelali in izdali že pod sedanjim komunističnim režimom, zagotavlja nedotakljivost privatne zemljiške lastnine, seveda omejene površine. Pred kratkim pa je izjavil češkoslovaški ministrski podpredsednik, da bodo to določilo črtali iz ustave, ker ni več potrebno.

Za leto 1949 je na Češkoslovaškem že izdelan tudi „plan“ za kmetijsko gospodarstvo. Ta „plan“ predpisuje, kaj in koliko morajo kmetje pridelati in oddati državnim kmetijskim zadrugam. Ta „plan“ vsebuje zlasti stroge predpise za „vaške bogataše — kulake“, to so kmetje, ki imajo kmetije v velikosti do 50 ha, kar je za danes še najvišja dovoljena meja privatne zemljiške posesti.

Sovjetska zveza je vzgled

S svojo kmečko politiko v onih pokrajinah, ki so po vojni bile priključene k Sovjetski zvezi, daje ta najlepši primer, kako morajo kolektivizirati kmetijsko gospodarstvo v satelitskih državah. Te pokrajine, ki so bile po vojni priključene Sovjet. zvezi, so bile preje sestavni deli Poljske, Rumunije, Češkoslovaške, Nemčije ali pa baltijskih držav. Sovjetske oblasti izvajajo na kmete teh pokrajin svojevrsten pritisk, vsled katerega prijavljajo kmetje drug za drugim, da še pred obveznim terminom „prostovoljno“ pristopijo v kolhoze.

Šele pred prav kratkim časom je bila v Kievu posebna konferenca, na kateri je bilo navzočih 800 najizbranejših propagandistov komunistične partije. Na tej konferenci so določili smernice za kolektivizacijo v novo priključenih pokrajinah Sovjetske zveze.

Izpod domače lipe

VELIKOVEC—ŠT. RUPERT

Že od nekdaj so šolske slovesnosti v telovadnici Narodne šole v Št. Rupertu tudi slovenske narodne slavnosti. Še posebej se je to pokazalo letos pri zaključku kmetijsko-gospodinjskega tečaja.

Dne 3. novembra lanskega leta je bil začetek novega kmetijsko-gospodinjskega tečaja, ki ga je obiskovalo 27 deklet iz cele Koroške. V tečaju niso bila le dekleta iz bližnje velikovške okolice ali le iz Podjune, polovica deklet je bila iz Roža in Zilje. Dne 10. maja je bil zaključek tečaja s sv. mašo in z razdelitvijo spričeval.

Velike uspehe, ki jih dosegajo kmetijsko-gospodinjski tečaji Narodne šole v Velikovcu, so pokazale gojenke šole z izredno skrbnostjo prirejeno razstavo, ki je bila odprta že v soboto, dne 7. maja. Toliko dobrot kuharske umetnosti je redko kje nakopičene, kakor pa jo je bilo v soboto in nedeljo na razstavi v Narodni šoli v Št. Rupertu. Pa ne samo dobrote, s to razstavo so dekleta tudi pokazala, kako je mogoče s skromnimi sredstvi pripraviti okusne jedi.

Kmečka gospodinja mora znati ne samo kuhati, ne samo okusno pripravljati jedi, skrbeti mora tudi za obleko in perilo. Ročna dela na razstavi so pokazala, da more mnogo stvari gospodinja sama napraviti doma, za kar navadno mislimo, da sme in more znati le izučena šivilja.

V nedeljo popoldne je bila nato posebna slavnost za zaključek tečaja. Ta slavnost je pokazala, kako je Narodna šola prirasla Slovencem k srcu, kako se čutijo tu domače in kako znajo ceniti delo šolskih sester pri vzgoji dobrih slovenskih gospodinj.

Veliko telovadnico so napolnili brez vsake posebne propagande Slovenci iz vseh delov Koroške, koder živijo Slovenci. Krčanjski učitelj g. Mirko Srienc je z lepim pozdravnim govorom začel slovesnost. V živi sliki so nato dečki izrazili dobrodošlico vsem številnim in izbranim gostom. Za materinski dan in v pozdrav ter počastitev slovenskim materam so nato otroci zapeli in deklamirali primerno izbrane pesmice.

V izredno uspelem govoru je nato g. Janko Ogris iz Bilčovsa poudarjal, da je mati-gospodinja temelj družine in tako tudi temelj naroda. Zato pa nam tudi ne more biti vseeno, kje in kako se vzgajajo naše bodoče gospodinje, saj je od njih odvisna rast naroda.

S simboličnimi vajami pesmi „Slovenka sem“ in „Po jezeru“ ter z ubranim petjem so pokazala dekleta, da so se poleg gospodinjstva naučila tudi poštene domače zabave, ki naj ne bi manjkala v nobeni naši družini. S šaljivim prizorom „Postopač“ in z igro „Večna mladost in lepota“ so gojenke zaključile pester spored slavnosti, pri kateri je z velikim uspehom sodeloval glasbeni trio fantov iz Libuč. Gledalci so s prireditve odhajali zelo zadovoljni in z najlepšimi vtisi, hvaležni vodstvu šole oz. tečaja in prirediteljem za njihov trud.

SELE

Odkar je ukinjena meja zaporne cone in odkar je zginil led s cest, se je promet v Selah zelo poživil. Tovorni avtomobili vozijo hlode na žago v Svetno vas, poštni avto vozi redno dvakrat na dan in izletnikov prihaja ob sobotah in nedeljah vedno več. Na cvetno nedeljo ob smučarskem tekmovanju na sneženih pobočjih Košute je bilo v vasi raznih avtomobilov več kot na kakem avtobusnem kolodvoru v mestu.

Imamo pa v Selah sami 5 tovornih avtomobilov. Vozi pa zaenkrat le Hajnžičev, drugi štirje še počivajo in čakajo boljših časov, ko bo bencin cenejši. Mladi Mažej, Albin Lekse ml., je za garažo priredil Tesnov hlev, ki stoji ob naši avto-postaji; tam bodo morda v slabem vremenu dobila zavetje tudi tuja vozila.

Cesta je mestoma, posebno na ovinkih, že razširjena in posebnih težkih nesreč še ni bilo. Naj bi pa prometni napredek ne škodoval tisti domačnosti in medsebojni prijateljski povezanosti, ki je med Selani še ohranjena od pradedov!

CELOVEC

Celovško kotlino omejuje na severu skupina gričevja, iznad katerega se odražata značilno zlasti Št. Urška in pa Magdalenska gora. Zadnjo imenujejo na kratko tudi Lenska gora. Ti dve gori sta tudi dva narodnostna mejnika s Slovenci naseljenega ozemlja na severu. Seveda je v zadnjih petdesetih letih ponemčenje tega obmejnega ozemlja že zelo napredovalo.

Magdalenska gora je tudi znana po lepi romarski cerkvi. Toda številni romarji in še številnejši izletniki, ki so obiskovali to goro, niso do pred kratkim niti slutili, da je Magdalenska gora ena najzanimivejših naselbin starega veka na Koroškem.

V predzgodovinski dobi so bili prebivalci teh pokrajin Kelti. Ne vemo mnogo, kako so ti prebivalci živeli in kakšno državno ter socialno ureditev so imeli. Le včasih se posreči starinoslovcem, da dobijo kake ostanke iz te dobe, iz katerih morejo sklepati na način življenja Keltov.

Za časa Keltov so prišli v naše kraje Rimljani, ki so si hoteli novo pridobljene pokrajine seveda predvsem vojaško zavarovati. Istočasno pa so prinesli s seboj tudi rimske navade in običaje, ki jih je prvotno prebivalstvo polagoma sprejemalo. Tako se je širila v naših krajih rimska kultura in tudi rimski način življenja.

Kamor so prišli Rimljani, tam so zgradili predvsem še danes občudovane ceste, ki so omogočile tudi živahne trgovske zveze Rima z vsemi novo pridobljenimi pokrajinami.

Glavno rimsko oporišče v naših krajih je bilo na Spodnjem Štajerskem na mestu sedanjega Ptuja. Od tam je vodila velika vojaška cesta na Koroško v Podjuno, kjer je bilo važno cestno križišče, in v Virunum na Gosposvetskem polju. To je bilo eno največjih, pa tudi eno najlepše in najbolj razkošno urejenih mest tedanje dobe na Koroškem. — Do nedavna pa ni bilo znano, da je bilo še pred nastankom mesta Virunum v bližini veliko keltsko mesto.

To mesto je bilo na pobočju Magdalenske gore, pa čisto do vrha gore, kjer je bilo veliko svetišče keltskih bogov. V zadnjih letih se je posrečilo odkriti na Magdalenski gori en del ostankov iz tedanje dobe, z odkopavanjem ostalih delov pa bodo še letos nadaljevali.

V umetniškem paviljonu v Celovcu je bila zadnjih 14 dni izredno zanimiva razstava izkopanin z Magdalenske gore, ki je pokazala, da je bilo na pobočju Magdalenske gore pred približno 2000 leti zelo bogato mesto z načini življenja, kakor ga danes težko najdemo v mestih z vsemi pridobitvami modernega časa.

Razstava je pokazala, kako se je oblačilo prvotno keltsko prebivalstvo v časih, ko je prodirala rimska kultura v naše kraje. Razstava je pokazala, kako so prebivalci živeli v svojih domovih, kako so se shajali in posvetovali v velikih, s centralno kurjavo opremljenih posvetovalnicah.

Zelo številne in bogate so izkopanine iz grobišč na Magdalenski gori. Te izkopanine nam kažejo verovanje tedanjega prebivalstva na življenje po smrti.

Razstava je bila odprta 14 dni in je bila izredno številno obiskana, saj je bilo obiskovalcev preko 6000. To kaže silno zanimanje prebivalstva za življenje na Magdalenski gori približno v času Kristusovega rojstva.

V zvezi z razstavo izkopanin na Magdalenski gori je bila tudi izredno bogata razstava posebnosti mineraloških najdb na Koroškem. Skoraj ne bi bilo mogoče verjeti, koliko življenja in pestrosti je v resnici v tako zvani „mrtvi naravi“.

Poleg mineraloške, to je kameninske razstave pa je bila zelo zanimiva tudi razstava metuljev iz vseh pokrajin Avstralije, Malajskega otočja, Srednje in Južne Afrike ter Južne Amerike. Komaj si moremo predstavljati, kakšne lepote krije svet žuželk, predvsem svet metuljev omenjenih pokrajin.

POLETNI VOZNI RED

V noči od sobote (14. maj) na nedeljo (15. maj) stopi v veljavo novi vozni red, veljaven za železnice in avtobusne proge.

Novi vozni red prinaša precej sprememb, ki pa skoraj vse pomenijo znatno izboljšanje v primeri s sedanjim voznim redom.

Znatno je zboljšan promet z osebnimi vlaki.

Na progi **Celovec—Beljak** vozijo osebni vlaki z odhodom iz Celovca ob 6.04, 7.42, 8.26, 11.08, 13.20, 14.38, 16.30, 17.20 (vozi samo do Vrbe), 18.05, 19.36, 20.32 in 0.10. V obratni smeri pa vozijo osebni vlaki z odhodom iz Beljaka ob 5.30, 6.15, 7.57, 10.27, 11.27, 13.10, iz Vrbe ob 18.18, nadalje iz Beljaka ob 18.15, 20.00, 21.56.

Na progi **Celovec—Pliberk** vozijo vlaki z odhodom iz Celovca ob 5.00, 9.35, 13.25, 18.10 in z odhodom iz Pliberka ob 6.23, 10.58, 15.20 in 19.25.

Na progi **Sinča vas—Železna Kapla** vozijo vlaki z odhodom iz Sinče vasi ob 6.50, 8.00, 11.30, 14.15, 18.50 in z odhodom iz Železne Kaple ob 5.30, 10.05, 11.40, 14.30, 16.40.

Na progi **Celovec—Podrožčica** vozijo vlaki ob 9.30, 13.30, 18.10 in iz Podrožčice ob 6.25, 11.05, 16.60.

Na progi **Svetna vas—Borovlje** vozijo vlaki z odhodom iz Svetne vasi ob 6.00, 7.30, 10.04, 11.44, 14.20, 17.14, 18.50 in z odhodom iz Borovelj ob 6.44, 9.34, 11.10, 13.50, 16.30, 18.10 in 19.20.

Na progi **Beljak—Podrožčica** vozijo vlaki z odhodom iz Beljaka ob 8.05, 10.05, 13.10 in 18.20; z odhodom iz Podrožčice ob 6.15, 11.30, 16.20, 17.15 (brzovlak).

Novi vozni red za avtobusne proge priobčimo prihodnjič.

KLEMEN HABJAN:

JERČEVI GALJOTI

(Izviren roman)

7.

Ne, Uleš ne bo vrnil. Naj se napenjajo Jerčevi galjoti, Uleš se ne vda. Stisnil bo Jerča, ponižal jih bo, da bodo obmolknila nova kolesa.

Čeprav si Uleš ne zna predstavljati, kje bi Jerče zagrabil, vendar ga misel na maščevanje poživlja.

Toda na dnu srca peče zavest, da vendar ni vse njegovo, da je nekaj Jerčevega.

In ta zavest je kakor žareča ost. Vsak dan sproti bode, vsakokrat, ko z očmi objame hišo in velika mlinska kolesa.

Celo stope butajo.

Jer—če—vo, Jer—če—vo!

Uleš lovi novice. Vse, kar se dotika Jerča, ga neizrečeno zanima. S šepetom ljudje prebujajo govorice, ki so že zdavnaj mrtve. Na glas ne upa nihče nič reči. Uleš bi nemara tožil. In nihče nima preveč denarja, da bi se tožaril. Kdo ve, kako je bilo? Govorilo se je to in ono. Da je stari Jerč rad pil in da je Uleš to izrabil. Ko so gnali na prisego, je Uleš prisegel. Nemara, da je Jerč v pijanosti res kaj več podpisal, kar ni nikoli dobil.

Zlodej vedi. Stari so pomrli. Kdo bo zdaj bezal? Prič ni, na same govorice pa tudi ne moreš zidati.

Uleš posluša in prav v kosteh čuti čudno grozo. Posebno zavoljo Mince. Deklič ne more skriti studa.

„Sram me je pred ljudmi.“

Uleš bi rad nekaj rekel, toda hčerine oči mu zabijejo besede v grlo.

„Jerč bi se rad maščeval,“ izdavi, ko Minca stopi že v vežo.

Ko je sam ostal v hiši, se mu je zazdelo, da na klopi ob peči sede vsi Jerči in brez besede terjajo dolg.

Odšel je za hčerjo.

Uleš je že dalj časa opazoval prepad, ki je nastajal med njim ter ženo in Minco. Odkar so pri Jerču zaklopotala kolesa, se je pri Ulešu pričelo neko tiho iskanje. Tudi v Uleševki so se zbudile stare govorice in se razrasle v smrtno grozo.

Enkrat samkrat je vprašala moža zavoljo šepetanj.

Z zabodenim očmi je zabolščal vanjo.

„Daleč smo že, če žena z drugimi vred sumi v hiši.“

Samo to.

Čutila je, da se je izognil odgovoru.

Neznana groza se ji je zavalila v srce, vrtala in bodla, da se ji je včasih zazdelo, da bo s prstom pokazala na moža in mu na glas zakričala:

„Vrni, če je res, kar govorijo.“

Toda ni bilo moči v njej.

Kadar Uleša ni bilo doma in je bil hlapec v mlinu, sta Uleševka in Minca sedeli v hiši. Samo z očmi sta govorili.

„Verjamete, mama?“

Uleševka je topo strmela v hčer.

„Ne vem.“

„Nemara je res,“ so gorele Minčine oči. „Oče bi moral vrniti, če stari oče niso hoteli.“

„Težko je čez leta popravljati greh,“ govori Uleš iz ženinih oči.

Minca grize ustnice.

„Prisiliti bi ga morali. Na celi hiši je greh.“

V hiši tiktaka ura. Njeno hitro nihanje spodrezava mislim poslednjo moč.

Ko pride Uleš in slišita njegovo sopenje v veži, sedeta vsaksebi in pričneta šivati.

Uleš pogleda po obeh in oči se mu stisnejo.

Spet sta govorili, kar ne upata vpričo njega.

Potlej vsi trije čakajo, da se beseda sama odpre. Največkrat jo hlapec ali dekla. Šele pri večerji.

Najtežje je pri Ulešu zvečer, ko Minca odnese posode in ko dekla in hlapec odideta vsak v svojo sobo. Tedaj ostanejo sami trije v hiši in vsi trije imajo isti občutek.

Prevelika je hiša zanje. Kakor zgubljeni so v prostoru.

Za Jerčeve bi bila pravšna. Dosti več jih je.

Ne vedo kaj govoriti. Kakor da sta hlapec in dekla odnesla besedo s seboj.

Potlej se odpravijo spat. Minca v svojo sobo, Uleš in Uleševka v kamro.

Zunaj šumi voda v raki. Sicer je vse tiho, že nekaj večerov sem se nebo pripravlja na sneg.

Letos ga dolgo noče biti.

Uleševka sklene roke in tiho strmi v strop. Tudi Uleš se ne premakne. Kakor da prisluškuje, če niso nevidni Jerči vstali od peči in posedli k mizi.

Uleš msli na Jerčeve.

Uleševka tudi.

Minca prav tako.

Vsi trije so povezani v eni misli, ki jih ločeva.

Jerč je naredil več, kakor je mislil. Ni napadel samo Uleševega mlina, napadel je celo Uleševo življenje, ga počasi narezaval in pil kapljajočo kri. Kakor da do zadnjega kotička pozna Uleševo srce in ga muči. Noče naenkrat udariti, ker si je svest zmage. Do kraja ga bo izmučil in strl, se igral z njim in ga nazadnje milostno zabodel.

Uleševe misli so težke kakor kamen. Lovi se za potmi, ki bi morda prinesle rešitev, toda vsaka se zgubi nekam v prazno.

Do Jerča ni poti.

Uleš misli na Sebenaka. Bori se samo zavoljo merice. Dlje ne misli. Ne sluti, da Jerč grabi po vsem. Ne bo se ustavil, ko bo spravil v molk Sebenakova kolesa. Maščevanje Jerčevega rodu bo šlo globlje, do korenine. Jerč hoče v enem ponižati vse Sebenake, do zadnje trohice dobiti vse nazaj, udariti očeta in sinove.

Uleš to ve. Pozna Vorenca. Nikdar ne ostane na sredi poti.

VSE ZA ŠPORT
kupujte v športni trgovini
„Davos"
K. KUNTSCHITZ
drž. izprašani smučarski učitelj
CELOVEC
Bahnhofstraße 25 - Tel. 22-49

Kmetje, obrtniki, pozor!
Ne zamudite ugodne prilike nakupa
ELEKTRIČNIH MOTORJEV
tovarniško novih, katere dobite po sledečih cenah:

AEG ali Siemens	3 PS 380/660 V . .	S 1.108·-
„ „ „	4 PS 380/660 V . .	S 1.248·-
„ „ „	5.5 ali 5.7 PS . . .	S 1.700·-
F. Renauer (Rax)	4 PS 380/660 V . .	S 1.700·-

Istotako dobite po najnižjih cenah kolesa znamke PUCH in JUNIOR vsakovrstne gospodarske in poljedelske stroje ter vse nadomestne dele
Povejte to tudi Vašim sosedom in naročite takoj
J. Lomšek
Zagorje - Sagerberg
P. Dobrlavas - Ebeindorf

Radio Schmidt

Prodaja - popravila žarnice
Vaša strokovna trgovina
CELOVEC - Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

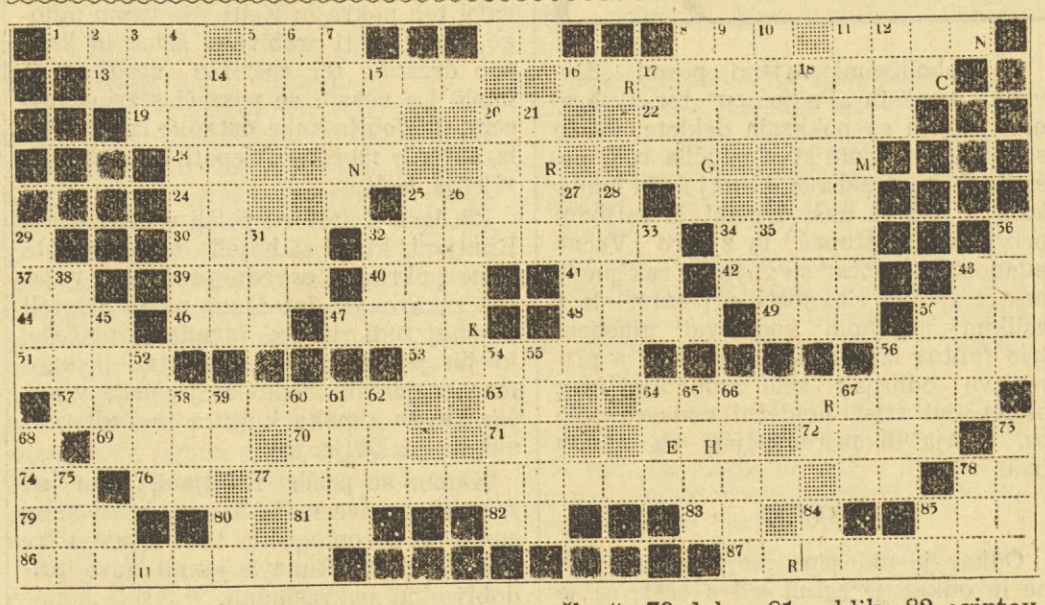

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 znamka avtomobilov; 5 brez obuvala; 8 nedoločen zaimek; 11 del roke; 13 naslov duhovske osebe; 16 preprost, mali, delavski človek; 19 okusen, eleganten, posebne vrste; 20 kratica za izraz „tega dne"; 22 modri kralj iz svetega pisma; 23 nepremični del vrteče se stvari; 24 kazalni zaimek; 25 kos lesa; 30 oblika glagola imeti; 32 razvojna stopnja metulja; 34 konec, rezultat; 37 prislov kraja; 39 vrednost v denarju; 40 naplačilo; 41 sorodnik po ženski osebi; 42 pešačenje; 43 dva enaka soglasnika; 44 enota pri električnem toku; 46 naplačilo; 47 rastlina ovijalka; 49 prav tak, sličen; 49 nočno zabavišče; 50 skrajšano angleško krstno ime; 51 glinasta posoda; 53 lepo domače žensko krstno ime; 56 bodeča rastlina; 57 smer v umetnosti; 63 ploskovna mera; 64 moško ime iz pratike; 69 žensko ime, tudi rastlina; 70 vrsta prevleke, barve; 71 soglasnika, ki se vežeta s šestim sklonom; 72 drugo ime za Madžara; 74 kratica za izraz „delniška družba"; 76 označka kemične prvine natrij; 77 slovenski tednik, čigar križanke rešujete; 78 kratica za izraz „člen"; 79 doba; 81 vzklik; 82 egiptovsko božanstvo; 83 dva enaka soglasnika; 85 koroški izraz; 86 vzhodnoevropska država; 87 okrasek, vzorec.

Navpično: 2 dva enaka soglasnika; 3 doba; 4 ženska zelo prijetne zunanjosti; 5 kot pri 49 vodoravno; 6 konica; 7 del stavbe; 8 mokrota; 9 poslanec, glasnik; 10 moško krstno ime; 11 dvogrba kamela; 12 nedelaven, delomržen; 14 priprava za merjenje časa; 15 stara oblika veznika; 17 strupena žuželka; 18 žensko krstno ime; 20 mlado živinče; 21 zelo trd les; 25 izgubljena bitka, polom; 26 mesto na Japonskem; 27 nasprotje od visok; 28 sodba o vrednosti; 29 predmet pri tehtanju; 31 žensko ime; 32 moško ime iz pratike; 33 očka; 34 deseta in deveta črka v abecedi; 35 je v ustni duplini; 36 drobec, prašek; 38 vrsta obrtnika; 43 mlada luna; 45 vremenski pojav; 50 osje gnezdo; 52 zadnja beseda v očenašu; 54 ubožec iz svetega pisma; 55 država, ki je pred kratkim proglasila svojo neodvisnost; 56 začimba; 58 očka, papa; 59 kot pri 76 vodoravno; 60 tuje žensko krstno ime; 61 igralna karta; 62 veznik; 64 mednarodno društvo pisateljev in umetnikov; 65 starogrški junak; 66 kraj na Gorenjskem; 67 turški oblastnik; 68 kraj v gledališki dvorani; 73 lesena ograja; 75 koroški izraz; 78 neke barve; 80 pogojnik; 84 veznik; 85 reče, pravi.

KAZAZE PRI PLIBERKU

V nedeljo 1. maja smo pokopali Andreja Hafner, p. d. Brica, ob veliki udeležbi pogrebcev. Dočakal je lepo starost 71 let.

Kakor vsakemu zemljanu, tudi njemu razni križi in težave niso prizanesli. Dvakrat mu je vše pogorelo. Bil je mirnega in priljubljenega, verskega značaja. Naj počiva v miru! Žalujočim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Cerkev smo na novo pokrili, tako da je zdaj tudi od zunaj prav ljubka.

Dobili smo tudi novega dušnega pastirja. Bog daj, da bi se prav srečnega počutili med nami, nam pa daj milost, da bomo verni farani, vdani dušnemu pastirju!

KUPUJTE
slovenske knjige, ki so izšle v založbi „Koroške Kronike":
Album Koroške 14·-
Sin mrtvega . . 3·-
Rotija . . . . . 3·-
Križ na gori . . 3·-
Cmokec Posk. . 3·-
Prekleta kri . . 5·-
Če kupite 1 Album in 2 knjigi skupaj, plačate le 15·-.
Poštnino je treba plačati posebej.

Upravičeni so prejeti:	Pšenična moka		Margarina ali umetna mast	Ostala mast		Riž
Odrezki nakaznic:	600 g	750 g	400 g	200 g	400 g	600 g
1 Navadni potrošniki nad 18 let		13	11		12	27
2 Mladina od 12—18 let		13	11		12	
3 Otroci od 6—12 let	13				12	
4 Otroci od 3—6 let	13			10		
6 Delni samooskrbovalci z maslom nad 18 let		113				127
7 Mladina od 12—18 let		113				
8 Otroci od 6—12 let	113					
9 Otroci od 3—6 let	113					
11 Delni samooskrbovalci z mesom in mastjo nad 18 let		213				227
12 Mladina od 12—18 let		213				
13 Otroci od 6—12 let	213					
14 Otroci od 3—6 let	213					
16 Delni samooskrbovalci z mesom, maslom in mastjo		313				327
17 Mladina od 12—18 let		313				
18 Otroci od 6—12 let	313					
19 Otroci od 3—6 let	313					
26 Krušna nakaznica za samoosk.		413				

Oljnate barve,
ki kljubujejo vsakemu vremenu; najboljša sredstva za pleskanje dobite pri
PETER DE CILLIA
TOVARNA BARV IN LAKOV
Feldkirchen - Koroška - Tel. 73

Do snega je Uleš zgubil skoraj že polovico kmetov.

Kodras ne pripelje več, Kapnekar tudi ne. Kodran je pred dobrim tednom prvič zapeljal pšenico Jerču.

Uleš je zdaj sam v mlinu.

Snežiti je začelo šele po četrti adventni nedelji. Tri dni so se udarjali vetrovi in se tepli, da je ječalo po drevju, kakor da je na vsaki veji duša grešnega človeka, ki prosi za molitev.

V Globeli je bilo pristujeno. Po Črepinjeku je ječalo in vekalo, da je bilo Minco groza stopiti na dvorišče. Veter je raznašal listje in ilovnat prah.

Potlej je nenadoma sredi noči veter prestal. Kakor da se je Globel obdala z visokim zidom, čez katerega veter ne more.

Minca se je prebudila in prisluhnila. Vetra ni več. Grozna tišina leži pod oknom kot hud, upehan pes, ki ne more več lajati.

V Črepinjeku je tiho. Tudi vode v raki ni več slišati. Kakor da teče olje.

Minca prisluškuje.

Kakor da je nekaj vetra ostalo na dvorišču in zdaj voha za burjo, ki se je zgubila nekam za Črepinjek.

Minci se zdi, da na dvorišču nekaj diha. Pritajeno kakor tat, ki se odmika s kraje.

Nič več se ne zgane. Težko brezvetrje leži nad Globeljo.

Potlej se Minci zdi, da je pričelo snežiti. Počasi, kot da se snežinke s težavo trgajo iz ozkega prostora.

Vstala je in stopila k oknu.

Da, sneži.

Legla je nazaj. Mirna trudnost ji je oprostila misli.

In v tej trudnosti je zahrepenela, da bi jo nekdo imel rad. Tuj človek s svojimi skrivnostmi, ki bi ji prinesel novo življenje, drugačno od tega, ki se vleče v Globeli.

V tej noči mora Minca misliti na Jerčevega Aleša.

*

Zima.

Delo se je ustavilo in ljudje so imeli dovolj časa, da so premlevali Jerča, Sebenaka in Uleša.

Jerč se postavlja na noge. Sebenak je dosti bolj prijazen, kot je bil svoje čase, toda kmetje ga vendar zapuščajo. Zdaj kane eden k Jerču, zdaj drugi. Kakor da je v Jerču neznana sila, ki vleče ljudi nase. Sebenak zaman poskuša ohraniti vsaj največje gruntarje. Počasi se tudi ti trgajo od njega.

Prvi je bil Jernejevec. Prvič je peljal v Jerčev mlin zvečer. Zavoljo Sebenaka. Sram ga je bilo pred njim. Sebenak je vseeno zvedel. Prijel ga je in skoraj prosil.

„Nerodno mi je, Sebenak, toda Jerč boljše melje."

Jernejevec se je kar na hitro poslovil. Nerodno mu je bilo pred Sebenakom.

Tedaj se je Sebenak odločil na svojo roko. Znižal je mero na liter od mernika.

Uleš je klel in koj pridivjal nadenj.

„Kaj misliš, za zlodja? Za liter se ne izplača mleti."

„Jerča je treba pritisniti. Saj ne silim, da greš za menoj. Kakor misliš."

„Sam veš, hudiča, da ne morem drugače. Kakor ti, tako jaz. Vendar si šel prenizko."

Nazadnje sta se le zedinila. Jerča bo zadelo. Kakor blisk je šla novica po vasi in se razširila prav tja do Zvirč.

„Sebenak in Uleš jemljeta samo še liter od mernika.

Jerč je ob novici nekaj časa stal in gledal v Aleša.

„Kaj misliš?"

„Zmanjšajmo še mi mero."

„Njima je laže. Dovolj sta že nagrabila. Mi smo šele na začetku."

Jerč premišljuje.

Nazadnje se mu je spodnja ustnica povesila. To je bilo vselej, če se je odločil za nekaj negotovega.

„Poskusimo."

Sebenak in Uleš sta mela roke. Nekaj polgruntarjev je spet pričelo voziti k njima.

Jerč še ni nič odgovoril.

Potlej je udaril, da sta se Sebenak in Uleš zvila.

Tudi Jerč bo jemal samo liter od mernika. Uleš je divjal.

„Zdaj imaš, arduš. Mar bi ostala pri starem. Če zdaj jemljeva mero po starem, se nama bodo vsi smejali. Dolgo tako ne bo moči vzdržati. Kmetov imava manj in zdaj samo še po en liter od mernika."

Sebenak sam vidi, da ima Uleš prav, toda še v sanjah mu ni hodilo na misel, da bo tudi Jerč popustil z mero.

Jerč je na udarce odgovoril s kolom.

Po vasi je kar zavrelo. Prvič se je borba med Jerčem, Sebenakom in Ulešem pokazala v vsej ostrosti. Jerč noče popustiti. Sebenak in Uleš vidita, da sta šibkejša. Ljudje pa kar naprej na tihem obnavljajo že pozabljeno zgodbo.

Jerč se hoče maščevati nad Sebenakom in Ulešem. Govorica se utrjuje. Ljudje na skrivaj že razprezajo, kako je bilo. Stari Uleš je po krivem prisegel. Zato je tako težko umrl. Tri dni se je mučil in nihče mu ni mogel pomagati. Tudi po župnikovem odhodu mu ni odleglo. Mučil se je in zvijal, na gotove čase prav divjal. (Dalje prihodnjič)

„Koroška Kronika" izhaja vsak petek. — Cena za naročnike mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Uredništvo lista je v Celovcu, Völkermarkter Ring 25/ — Tel. 3651/02. — Uprava in oglasni oddelek v Celovcu, Völkermarkter Ring 25/I. Tel. 3651/96. — Mesečno naročnino je treba plačati v naprej. — Rokopisi se ne vračajo.
Tiska: Tiskarna „Carinthia" v Celovcu.